

Dzięk

8 stron
cena 10 gr

Pomocza

DRĄŻ WYDAWNICTWA: DZIEŃ GRUDZIĄDZKI ILUSTROWANY — DZIEŃ BYDGOSKI ILUSTROWANY — GAZETA GDANSKA
DZIEŃ KOCIEWSKI — GŁOS NIESZAWSKI (DZIEŃ CIECHOCIŃSKI) — GAZETA MORSKA ILUSTROWANA
DZIEŃ TCZEWSKI ILUSTROWANY — DZIEŃ CHEŁMINSKI — GAZETA MOGILEŃSKA — — —

REDAKCJA: Toruń, ul. Bydgoska 36, telefony 29-90, 29-01, 29-02, 29-80 (nocny). — **ADMINISTRACJA:** Toruń, ulica Bydgoska 36, telef. 29-78 (kierownik administracji). — **FILIA ADMINISTRACJI:** Toruń, ulica Szeroka 42 I piętro, telefon 29-80 — P. K. O. 206.874.

P. Aleksandra Piłsudska Hołd wielkiej Patriotce i Obywatelce w dniu jej Imienin

Pani Marszałkowa Aleksandra Piłsudska

W promienistej legendzie wielkości Józefa Piłsudskiego jaśnieje postać Jego towarzyszkę życia, matki Jego dzieci marszałkowej Aleksandry Piłsudskiej.

Wiemy, że z osobą Aleksandry Piłsudskiej złączona jest wizja nie tylko strażniczki ogniska domowego, idealnej żony i matki.

Wiemy, że upostaciowana jest w Niej wielka obywatelka, że poza Jej sprzężeniem z legendą „epoki Piłsudskiego” i Jej rola towarzyszkę życia i matki dzieci Twórcy Niepodległości, ma Ona własną kartę w dziejach naszych walk o wyzwolenie i własne oblicze w historii naszych poczynań na przestrzeni już niemal dwudziestu lat po wskrzeszeniu państwa.

Wiemy, że Aleksandra Szczerbińska przeszła przez „via dolorosa” najbardziej niebezpiecznych prac konspiracyjnych wówczas, kiedy Józef Piłsudski młode dusze przedwojennego pokolenia z mroków niewoli wyprowadzał na szlaki Czynu Zbrojnego. Wiemy, że droga Aleksandry Szczerbińskiej wiodła przez trudy wojenne Legionów i Polskiej Organizacji Wojskowej, by Ją zawieść do celi więziennej. I wiemy, że ten krzyż „Virtuti Militari”, którym została ozdobiona — to symbol cichego bohatera, objawionego w przełomowych dla narodu i państwa latach.

Ta w ósmym już roku życia osierociła obywatelka, z głębokich prze-

żyć własnych czerpiąc wiedzę o nizinach społecznych, o doli bezdomnego dziecka, nędzy proletariatu — ma świadomość głębokiej różnicy między tanią i zdawkową filantropią, a akcją społeczną, organizacją pomocy, wy-

dobyciem istnień ludzkich z dna nędzy i skierowywaniem ich na drogi rzetelnej pracy.

Wzrok Aleksandry Piłsudskiej skierowany na peryferie miast i osiedli ludzkich, widzi tam żywioł obywa-

telski, któremu nie wolno pozwolić zmarnieć, który trzeba wesprzeć.

Więc w barakach dla bezdomnych, w domach dla sierot, w przychodniach lekarskich, w stacjach dożywiania biednych dzieci, w żłóbkach, koloniach i półkoloniach, w ogródkach działkowych, w szwalniach dla bezrobotnych matek, w czytelniach dla dorosłych, w przytułkach dla posiwiących bojowców o niepodległość — w tych wszystkich poczynaniach, w których duch obywatelski triumfuje nad egoizmem ludzkim, „spiritus movens” staje się Marszałkowa.

Szkolą czynu i charakterów było życie Józefa Piłsudskiego. Szkolą pracy obywatelskiej życie Jego towarzyszkę, żony i matki Jego dzieci.

Dzieje nasze przekazały nam szereg świetlanych postaci Polek-obywaterek. „Epoka Piłsudskiego” przekaże przyszłym pokoleniom również taką świetlaną postać Polki-obywatelki — postać Aleksandry Piłsudskiej.

Wczoraj, w dniu Jej Imienin, radowaliśmy się wszyscy w duchu, że Ja mamy wśród nas, że przoduje w pracy obywatelskiej kobiet polskich, że stanowi dla nich wszystkich przykład i wzór.

I hołd składaliśmy wielkiej patriotce i obywatelce.

**Zasiadłszy do misy w gromadzie,
je się tak, by starczyło dla wszystkich.
Taki jest sens pomocy zimowej.**

Największa bitwa powietrzna w wojnie hiszpańskiej 20 bombowców rządowych stracono

Walencja. Na froncie aragońskim w pobliżu Sarinena wynikła niespodziewanie wielka bitwa powietrzna, największa z dotychczasowych stoczonych w hiszpańskiej wojnie domowej.

Koło południa nad pozycjami powstańcami pojawiło się 40 bombowców rządowych, które zarzuciły okopy powstańcze gradem bomb. Nim akcja bombardowania się skończyła, nadleciało 30 samolotów powstańczych, które odcięły odwrót bombowcom. Wkrótce pojawiło

się dalszych 30 samolotów gen. Franco. Nad miasteczkiem Sarinena rozpoczął się zacięty bój.

Bitwa zakończyła się całkowitym zwycięstwem lotnictwa powstańczego. Po stronie zajętej przez wojska gen. Franco spadło i uległo zniszczeniu 20 samolotów nieprzyjacielskich, 10 zdołało wycofać się na stronę rządową i tam wylądować. Zaledwie 10 samolotów rządowych wyszło z bitwy cało. Powstańcy stracili w walce tylko trzy samoloty.

Meldunek żołnierzy-inwalidów Naczelnemu Wodzowi

na ogólno-krajowym zjeździe Zw. Inwalidów Wojennych R. P.

Warszawa. W sobotę rozpoczęły się w Warszawie obrady XII zjazdu Związku Inwalidów Wojennych, zrzeszającego ok. 140 tys. członków w całym kraju.

Uroczyste otwarcie zjazdu odbyło się w

sali Rady Miejskiej m. st. Warszawy. P Prezydenta R. P., P. Marszałka i ministra spraw wojskowych na zjeździe reprezentował 1-szy wiceminister spraw wojskowych gen. J. Głuchowski. Rząd reprezentował

wiceminister Opieki Społecznej dr. Pięstrzyński.

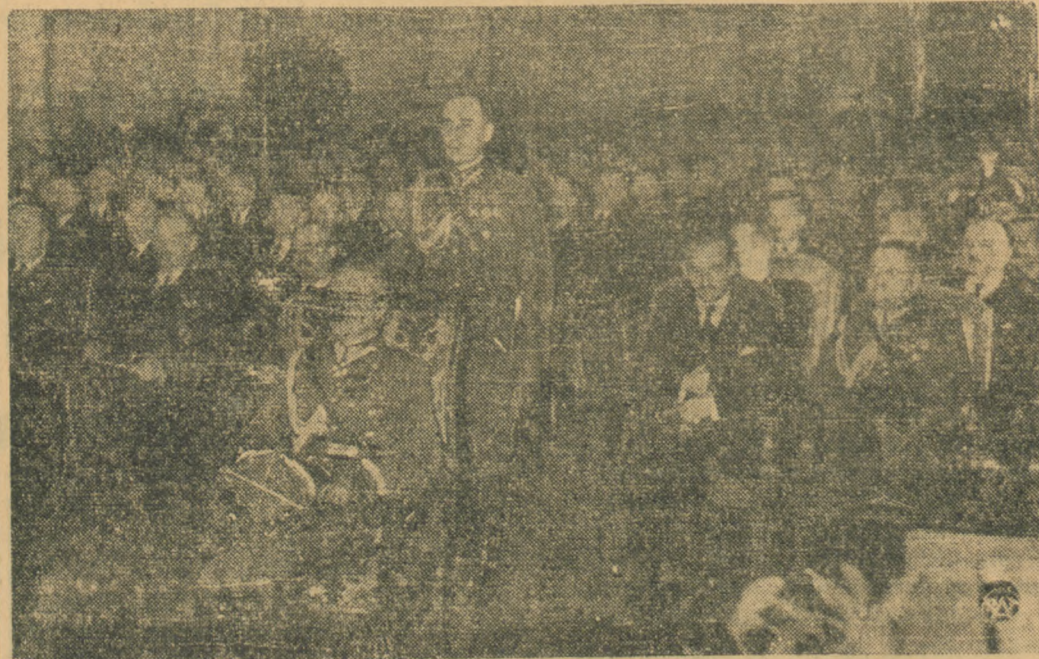
Po przemówieniach powitalnych prezes Związku Inwalidów R. P. złożył dla Marszałka Śmigłego-Rydza na ręce wiceministra spraw wojskowych gen. Głuchowskiego meldunek:

„Panie Marszałku!

Dnia 22 czerwca 1936 roku, w imieniu żołnierzy - inwalidów oraz wdów i sierot po poległych obrońcach ojczyzny, złożyliśmy nasz żołnierski meldunek, że uważając za rozkaz wezwania Twoje do narodu, dostarczymy ukochanej przez nas armii maski przeciwgazowe i samochód sanitarny.

Dziś, w dniu 11 grudnia 1937 roku na 12 zjeździe delegatów Związku Inwalidów Wojennych R. P., meldujemy posłusznie, że w dniach 12. 10. 1936 roku 2000 masek przeciwgazowych zakupionych przez Związek Inwalidów Wojennych R. P. oraz 350 masek ufundowanych przez Związek Ociemniałych Żołnierzy R. P. i 11. 10. 1937 samochód sanitarny zakupiony przez Związek Inwalidów Wojennych R. P. — przekazano władzom wojskowym.

Wyrażając Ci, Panie Marszałku, nasz najgłębszy żołnierski hołd, zapewniamy cię, że pod Twoimi rozkazami stać będziemy wiernie na posterunku służby Ojczyźnie”.

Zdjęcie przedstawia rzut oka na salę obrad Zjazdu Zw. Inwalidów Wojennych R. P.

Zakończenie konferencji bałtyckiej

Tallin. W ub. sobotę zakończyła swe obrady konferencja ministrów spraw zagranicznych trzech państw bałtyckich.

P. Wojewoda min. Raczkiewicz na uroczystości rolniczej Poświęcenie „Domu Ludowego” w Lekartach pow. lubawskiego

W dniu wczorajszym P. Wojewoda Pomorski Min. Władysław Raczkiewicz wyjechał w południe do powiatu lubawskiego, gdzie w Lekartach wziął udział w uroczystości poświęcenia nowo wybudowanego „Domu Ludowego” oraz otwarcia pokazu rolniczego, przygotowanego przez miejscowe przysposobienie rolnicze. P. Wojewodę, przybyłego w towarzystwie p. starosty Kowalskiego powitana przez miejscową ludność na czele z p. senatorem Serczyńskim, inicjatorem wybudowania Domu Ludowego oraz ks. proboszczem Zabrockim, prezesem Powiatowego Towarzystwa Rolniczego.

Aktu poświęcenia świetlicy dokonał ks. dziekan Komkowski po czym odbył się popis miejscowych chórów.

Owacja na cześć Bułgarów w Krakowie

Kraków. Członkowie bawiącego w Krakowie bułgarskiego chóru reprezentacyjnego „Gusla” zwiedzili zabytki miasta oraz saliny wielickie owacyjnie przyjmowani przez miejscowych górników w Wieliczce. Wieczorem obecni byli goście bułgarscy na przedstawieniu „Warszawianki”. Publiczność zgotowała żywiołową owację na cześć króla i narodu bułgarskiego.

Polski bastion gospodarczy

Poświęcenie PKO. w Wilnie

WILNO. Wczoraj odbyło się w Wilnie uroczyste poświęcenie gmachu oddziału P. K. O. Aktu poświęcenia nowego gmachu P. K. O. dokonał arcybiskup metropolita wileński ks. Jędrzejowski w asyście licznych duchowieństw w obecności marszałka Senatu Prystora, wicepremiera inż. Kwiatkowskiego, ministra opieki społecznej Kościalskiego, dyrektora generalnego PKO. dr. Grubera i innych dygnitarzy, którzy biorą udział w wielkiej naradzie gospodarczej w Wilnie.

Podczas uroczystości wygłosił wicepremier Kwiatkowski przemówienie, które podamy w streszczeniu w numerze następnym.

Zniesienie rejonu bezpieczeństwa na Helu

W Pomorskim Dzienniku Wojewódzkim ukazało się rozporządzenie P. Wojewody Pomorskiego z dnia 1 grudnia br., znoszące rozporządzenie Wojewody Pomorskiego z dnia 1 września 1936 r. o ustanowienie rejonu bezpieczeństwa w obrębie gminy Hel powiatu morskiego.

Rozporządzenie to straciło moc obowiązującą wobec zniesienia ustawy z dnia 28 stycznia 1932 r. o rejonach bezpieczeństwa artykułem 3 ustawy z dnia 14 lipca 1936 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

Czech, niedoszły zabójca ministra Delbosa wariatem?

Praga. Czech, który zamierzał dokonać zamachu na min. Delbosa w Pradze i który utrzymywał kontakt z Węgrem Kolomanem Budai międzynarodowym terrorystą aresztowanym we Francji nazywał się Franciszek Havel. Policja aresztowała go na Morawach. Trudnił się on sprzedawą gazet. W czasie badań policja odniosła wrażenie, iż jego władze umysłowe nie są w porządku. Havel brał udział w wojnie w Hiszpanii w szeregach oddziałów cudzoziemskich, gdzie też stracił rękę. Do Pragi powrócił bez środków do życia. W czasie rewizji w jego mieszkaniu wykryto szereg dokumentów szefowanych, adresowanych do szeregu osobistości w różnych krajach. M. in. znalazłono brulion listu adresowanego do min. Delbosa, w którym zawiadamia go o projektowanym zamachu i prosi, by nie przyjeżdżał do Pragi.

Z kolei nastąpiło w budynku szkolnym otwarcie pokazu rolniczego. Przy tej sposobności Pan Wojewoda rozdał członkom przysposobienia rolniczego indywidualne i zespołowe nagrody za wyniki, osiągnięte w pracy doświadczal-

nej. Resztę uroczystości wypełniły okolicznościowe przemówienia.

W czasie pobytu swego w Lekartach Pan Wojewoda ufundował dla nowo otwartego Domu Ludowego jeden radioaparat.

Sukces OZN w Sejmie

Grupa posłów wystąpiła z Koła Rolników i uznała deklarację płk. Koca

Rozłam w sejmowym Kole Rolników

Warszawa. Na terenie sejmowym dużą sensacją jest dokonany rozłam w parlamentarnym Kole Rolników, którego prezesem jest gen. Żeligowski. Zapowiedzi na ten temat podawała prasa już od kilku dni. Rozłamu dokonał poseł Chyła wspólnie z całym szeregiem posłów, członków Koła Rolników. Oficjalnie podają, że przyczyną rozłamu są różnice w sprawach szkolnych, zagadnień podatkowych, polityki agrarnej, a przede wszystkim reformy rolnej. Drobnymi rolnicy reprezentowani w Kole żądali mianowicie przyspieszenia i rozszerzenia reformy rolnej.

W kołach politycznych sądzą jednak, że właściwą i pośrednią przyczyną rozłamu jest znane wystąpienie gen. Żeligowskiego w Sejmie, które wywołało stanowczą reakcję znacznej części posłów, stojących na gruncie Obozu Zjednoczenia Narodowego i podporządkujących się Marszałkowi śmigłemu-Rydzowi.

Ponieważ część zwolenników gen. Żeligowskiego nie chciała uwzględnić stanowiska tej grupy, doszło do rozłamu. Nowa grupa oświadczyła, że stać będzie na gruncie deklaracji lutowej płk. Koca.

Ziemia z grobów bohaterów włoskich z Polski do Włoch

Warszawa. Wczoraj wyjechała do Rzymu delegacja polska wojskowo-legionowa celem rewizytowania kombatantów włoskich. Przed odejściem podziękuje z dworca warszawskiego odbyła się uroczystość przekazania delegacji przez zastępcę komendanta naczelnego Związku Legionistów — gen. Kruszewskiego — dwóch artystycznie wykonanych z brązu urn z ziemią z grobów płk. Franciszka Nullo i płk. Stanisława

Becchiego, ochotników włoskich w bojach o niepodległość Polski.

Przekazując urny gen. Kruszewski m. in. powiedział:

„Powierzcie te urny panowie, aby je wręczył kombatantom włoskim, jako dowód wdzięczności dla Włoch za to, że w chwilach ciężkich Polski przysyłały do nas swoich synów, by walczyli o wolność i niepodległość Polski”.

Wspaniała uroczystość w Grudziądzu

Uroczyste przekazanie władzom wojskowym daru m. Grudziądza i „Unii” na Fundusz Obrony Narodowej

Wczoraj odbyła się w Grudziądzu na terenie fabryki „Unia” piękna uroczystość przekazania władzom wojskowym 150 dwukótek strzeleckich wykonanych przez fabrykę „Unia” a ufundowanych przez miasto, „Unię” i załogę fabryczną „Unii”. Uroczystość miała przebieg nad-

zwyczaj podniosły. Wzięli w niej udział liczni przedstawiciele władz oraz społeczeństwa. P. Wojewodę reprezentował p. naczelnik Grzanka. Ze względów technicznych obszernie sprawozdanie z przebiegu tej uroczystości zamieścimy w numerze następnym.

Dożywotnie więzienie

za napad rabunkowy w powiecie świeckim

Przed sądem okręgowym w Grudziądzu na sesji wyjazdowej w Świeciu zapadł wyrok w sprawie przeciwko Tadeuszowi Szatkowskiemu, robotnikowi z Suchej, oskarżonemu o obrabowanie a następnie zabójstwo handlarzy Weroni-

ki Binkowskiej z Janiej Góry pow. świeckiego.

Sąd biorąc pod uwagę wyjątkowe okrucieństwo, z jakim oskarżony dokonał zbrodniczego czynu, skazał go na dożywotnie więzienie z pozbawieniem praw obywatelskich i honorowych na zawsze.

Bohaterska obrona Nankinu

Stolica Chin ma paść lada chwila

Tokio. Agencja Domei donosi: Wobec energicznego natarcia całkowite zajęcie Nankinu oczekiwane jest lada chwila. Brama Kwanghua została zajęta jeszcze w piątek po południu. Inne bramy szturmowano w ciągu całego dnia sobotniego, lecz rowy szerokości 20 m. są nadzwyczaj trudne do sforsowania. obrońcy chińscy są całkowicie otoczeni, stawiają jednak rozpaczliwy opór, ponieważ dowództwo chińskie utrzymuje w tajemnicy przed żołnierzami istotny stan rzeczy na frontach działań wojennych oraz fakt ucieczki marsz. Czang Kai Szeka z Nankinu. Nankin jest dobrze ufortyfikowany i zajmuje przestrzeń 60 km kw. Nacierające wojska

japońskie przeszły pod dowództwo ks. Asaka.

Uwaga redakcji: W chwili, gdy nu-

„Upadek Nankinu nie zakończy walki”

Tokio. Japońska „Federacja moralnej mobilizacji narodu” podejmuje trzydniową kampanię pod hasłem „Upadek Nankinu nie oznacza końca walki”. Władze przygotowują ludność do długotrwałej wojny. Na kolejach japońskich skasowano 52 pociągi. Tabor kolejowy ma być użytkowany gdzie indziej. Koleje mandżurskie zaangażowały 3.000 nowych kolejarzy. Ponadto zaangażowano do

Pogrzeb Andrzeja Struga

Warszawa. Na cmentarzu wojskowym na Powązkach w Warszawie złożono w ubiegłą sobotę na wieczny spoczynek zwłoki pisarza Andrzeja Struga (Tadeusza Gałęckiego).

O godz. 15 szwoleżerowie znieśli trumnę, którą umieszczono na lawecie armatniej.

Przed pogrzebem wygłoszono szereg przemówień, w których złożono hołd zasługom Andrzeja Struga jako bojownika o wolność.

W imieniu Ministerstwa Oświaty przemówił wicemin. Aleksandrowicz.

Krwawe demonstracje w Białogrodzie

w związku z przyjazdem min. Delbosa

Białogrod. Po zakończeniu oficjalnego powitania w stolicy Jugosławii — Białogrodzie na dworcu ministra Francji Delbosa grupa złożona z około 300 ekstremistów usiłowała na ulicy manifestować, lecz została natychmiast przez policję rozproszona.

W czasie tych manifestacji dwóch żandarmów zostało rannych, a kilkunastu odniosło kontuzje. Po stronie manifestantów odniosło rany 2 studentów. Padł także jeden zabity.

Wspólność poglądów Jugosławii i Włoch

Rzym (PAT). Premier jugosłowiański Stojadinowicz, udzielił opuszczając Włochy, gdzie bawił z oficjalną wizytą, przedstawicielowi włoskiego pisma „Popolo d'Italia” wywiadu, w którym stwierdził m. in.: „Cały świat powinien wiedzieć, iż nie może w przyszłości liczyć na jakiegokolwiek różnicę w poglądach Jugosławii i Włoch. Obydwa państwa rozpoczęły nową kartę w historii swych wzajemnych stosunków”.

Demonstracja inwalidów w Paryżu

PARYŻ. Wczoraj po zakończeniu walnego zebrania inwalidów wojennych grupa złożona z około 150 inwalidów udała się na plac Opery, gdzie demonstrowała, żądając podwyższenia rent. W chwili, gdy policja przystąpiła do rozpraszania ich, inwalidzi położyli się na ziemi, powodując przez to na pewien czas przerwę w ruchu ulicznym. Przybyły na miejsce dyrektor policji miejskiej zdołał nakłonić demonstrantów do udania się do domów.

Katastrofalne śniegi i mrozy w stanie New Jork

NOWY YORK. Północne obszary stanu Nowy Jork znajdują się od kilku dni pod ślegającą 1 i pół metra warstwą śniegu. W miastach i osiedlach odczuwać się daje dotkliwy brak żywności i materiałów opałowych. Celem nłesienia ludności pomocy odkomenderowano oddziały gwardii narodowej.

Na obszarze położonym między Wirginia a Lusiana zamarzło na śmierć 18 osób.

mer oddajemy do druku tj. o godz. 2 w nocy jeszcze nie nadeszły wiadomości o upadku Nankinu.

Mandzurii 200 szoferów autobusowych i 3.000 sanitariuszek.

Bony Funduszu Inwestycyjnego

Urząd Długów Państwa komunikuje, że w dn. 9 grudnia 1937 r. wylosowane zostały do umorzenia Bony Funduszu Inwestycyjnego, oznaczone Nr. Nr. 901, 2685, 5674, 11748, 16595, 18696 i 27248.

Kongres ateistyczny w Meksyku

Meksyk. Z inicjatywy meksykańskich związków ateistycznych odbędzie się w stolicy Meksyku w dniu 4 stycznia ogólny - amerykański kongres bezbożniczy.

W kongresie wezmą udział przedstawiciele wszystkich państw Ameryki Południowej i Stanów Zjednoczonych. Celem kongresu jest ściślejsze uzgodnienie współpracy organizacji bezbożniczych pod protektoratem Moskwy.

Rozwiązać kartel drożdżowy Rezolucja Komisji skarbowej!

Komisja skarbowa Sejmu na piątkowym swym posiedzeniu przyjęła m. i. następującą rezolucję:

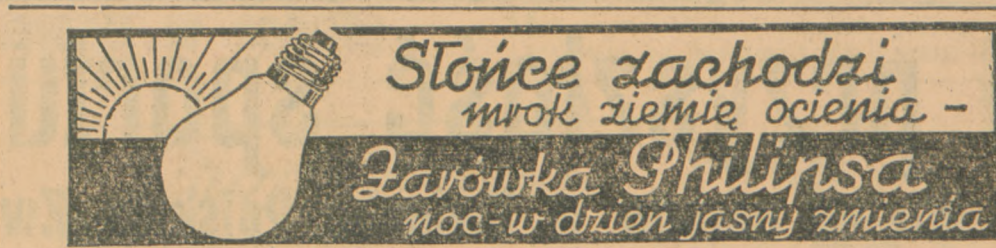
„Ponieważ kartel drożdżowy przyczynia się do podrażnienia cen drożdży, wzywa się rząd do rozwiązania kartelu drożdżowego i rozluźnienia systemu koncesyjnego na wyrob drożdży.

Po okropnej katastrofie kolejowej w Anglii

Okolo 40 osób zabitych - Wielu rannych walczy ze śmiercią

Okropna w skutkach katastrofa ekspresu kursującego na linii Glasgow—Edynburg, w pobliżu szkockiej miejscowości Castlecary, wywołała w Anglii wstrząsające wrażenie. Jak podaje oficjalny komunikat, w katastrofie zginęły 34 osoby, a 100 podróżnych odniosło ciężkie obrażenia. Dokładna ilość zmarłych nie może być jeszcze ustalona, gdyż znaczna liczba osób rannych znajduje się jeszcze w niebezpieczeństwie utraty życia.

Rozmiary katastrofy kolejowej, która wydarzyła się w piątek w nocy (już po zamknięciu naszego numeru sobotnio-niedzielnego) pod Castlecary w Szkocji, wskazuje, że jest to najcięższa

katastrofa, jaka wydarzyła się od r. 1915. Obecnie nadchodzą szczegóły tej katastrofy.

Pociąg pospieszny wykoleił się z powodu orkanu śnieżnego, który zasłonił znacznie pole widzenia.

Z największym trudem personel ra-

towniczy i lekarze przedzierali się przez zasypane śnieżną do miejsca katastrofy. Sprobowano na miejsce reflektory i w ich świetle rozpoczęto dramatyczną akcję ratowniczą.

Rannych i zabitych przenoszono do pobliskich budynków kolejowych, gdzie urządzono podręczny szpital i salę operacyjną. Do 2-giej w nocy wydobyto z rozbitych wagonów 24 zwłoki i kilkadziesiąt rannych.

Podczas akcji wskutek nieostrożnego obchodzenia się z pochodniami wśród szczątków wagonów wybuchł pożar. W chwili tej znajdowało się w rozbitych wagonach jeszcze 8 zwłok, a w dalszych chwilowo niezagrażonych pożarem uwięzionych było jeszcze kilkunastu rannych pasażerów.

Kolumny ratownicze musiały przewrócić akcję wydobywania rannych i zabitych, a zająć się gaszeniem ognia. Po długotrwałych wysiłkach pożar udało się stłumić.

— **Osobiste.** Dowiadujemy się, że właściciel znanej lokektury warszawskiej, p. J. Wolanow, odznaczony został Krzyżem Zasługi za działalność na polu społecznym.

Min. Delbos w Jugosławii

BIAŁOGRÓD. Wczoraj w niedzielę z rana przybył do Białogrodu francuski minister spraw zagranicznych Delbos, powitany na dworcu przez premiera jugosłowiańskiego Stojadinowicza, ministra wojny Maricza i handlu Rbanicza. O godz. 10 rano min. Delbos wpisał się do księgi audiencjonalnej w pałacu królewskim, po czym złożył wizytę premierowi Stojadinowiczowi.

Wyczyn Codos

Paryż. Na lotnisku Le Bourget wylądował samolot „Chef Pilote Guerrero” na którym lotnik franc. Codos przeleciał 25 tysięcy kilometrów z Paryża do Ameryki Południowej i z powrotem.

Nagroda dla komunistów w Czechosłowacji

Praga. Rząd czechosłowacki zniósł zarządzenie, na podstawie którego pism komunistycznych nie wolno było sprzedawać w kioskach. Wydanie tego zarządzenia uważa się powszechnie jako nagrodę dla komunistów za popieranie rządu.

Fala strajków w Czechosłowacji

Praga. Ruch strajkowy w Czechosłowacji wzmaga się coraz bardziej. Ostatnio demonstrowali pomocnicy handlowi, żądając podwyżki plac i grożąc strajkiem. W miejscowości Galant robotnicy rolni rozpoczęli strajk. Również w Brnie toczą się rokowania o placie 30 tysięcy robotników leśnych. Ponieważ właściciele lasów odrzucili żądanie robotników, sytuacja jest naprężona i socjalistyczni posłowie zagrozili strajkiem.

Wielomilionowa rzesza deponentów PKO stale się powiększa

W listopadzie rb. wkłady oszczędnościowe w P. K. O., jak również liczba oszczędzających, wykazują dalszy znaczny wzrost.

Stan wkładów zwiększył się o 10.446.297 złotych, osiągając na dzień 30 listopada rb. sumę 751.619.741 zł.

Jednocześnie ze wzrostem wkładów oszczędnościowych zwiększyła się bardzo znacznie liczba oszczędzających w P. K. O. W ciągu listopada rb. P. K. O. wydała 81.818 nowych książeczek oszczędnościowych. Liczba czynnych książeczek oszczędnościowych wynosiła na dzień 30 listopada rb. ogółem 2.340.488.

„Zdarzenie historyczne”

Oficjalne wystąpienie Włoch z Ligi Narodów

Z balkonu Pałacu Weneckiego Mussolini obwieścił tłumom decyzję Rady Faszystowskiej

RYM. W sobotę wieczorem o godzinie 22 odbyło się w Pałacu Weneckim posiedzenie Wielkiej Rady Faszystowskiej. Porządek obrad obejmował tylko wniosek Mussoliniego o natychmiastowe wystąpienie Włoch z Ligi Narodów. Po krótkim uzasadnieniu przez Mussoliniego, wniosek został przyjęty długotrwałymi oklaskami.

Zaraz po posiedzeniu wyszedł Mussolini na balkon Pałacu Weneckiego i wygłosił krótkie przemówienie do nieprzeznaczonych tłumów, jakie zebrały się na placu przed pałacem w oczekiwaniu na decyzję Wielkiej Rady Faszystowskiej.

W przemówieniu swym Mussolini ogłosił decyzję natychmiastowego wystąpienia z Ligi Narodów. Po przedstawieniu słabych stron i braków Ligi Narodów, które zebrane tłumy oceniły gwizdami Mussolini zapytał się, czy w takich warunkach Włochy mają nadal pozostać przy Lidze. W odpowiedzi padła jednomyślna odpowiedź tłumów — nie! Następnie Mussolini stwierdził, że faktycznie Włochy mogą bez żalu odejść z Ligi, opuścić tę świątynię, w której nie pracuje się dla pokoju, lecz dla przygotowania wojny. Następnie podkreślił, że jest mylnym twierdzenie, by na Włochy ktokolwiek wywierał jakiś nacisk.

„Nasi przyjaciele w Berlinie i Tokio — mówił Il Duce — byli w pełni dyskretni. Wystąpienie Włoch z Ligi Narodów jest wydarzeniem historycznym, którego zakresu dziś ocenić nie można. Przez wystąpienie jednak nie zmieniamy na-

szej zasadniczej, dotychczasowej linii pracy dla pokoju powszechnego.”

Poszczególne ustępy jak i całe prze-

Telegram ministra Ciano do Genewy

Natychmiast po posiedzeniu Rady Faszystowskiej włoski minister spraw zagranicznych hr. Ciano wysłał na ręce sekretarza generalnego Ligi Narodów następujący telegram:

„Na skutek uchwały Wielkiej Rady

mówienie Mussoliniego przyjęte zostały długotrwałymi i niemiłkającym oklaskami potwierdzenia przez zebraną ludność.

Zebrane przed Pałacem Weneckim tłumy rozeszły się następnie w pochodach po mieście, śpiewając pieśni faszystowskie.

Faszystowskiej donoszę Sekretarzowi Ligi Narodów, że Włochy wystąpiły z Ligi Narodów z dniem 11 grudnia 1937 roku (rok 16 ery faszystowskiej).“

Minister Spraw Zagranicznych

(—) Galeazzo Ciano.

Londyn nie przejmuje się krokiem Mussoliniego

Spokój we wszystkich centrach polityki międzynarodowej

LONDYN. W londyńskich kołach wystąpienie Mussoliniego traktowane jest bez zbytniego zaniepokojenia. Zamiar Włoch wystąpienia z Ligi Narodów znany był poprzednio i ostateczna decyzja w tej sprawie winna być uważana raczej za uznanie formalne istniejącej już faktycznie sytuacji. Tym bardziej, iż Włochy od maja 1936 r. nie brały udziału w pracach Ligi. Londyn nigdy nie był skłonny do przypisywania decyzji Włoch opuszczenia Ligi Narodów wpływem Niemiec lub Japonii. Przeciwnie, w Londynie utrzymuje się pogląd, że rząd włoski powziął tę decyzję z czysto wewnętrznych przyczyn, celem odwrócenia uwagi od trudności wewnętrznych i z tego też powodu nie ma w Londynie skłonności do przywiązywania większego znaczenia do powyższej decyzji. Decyzja

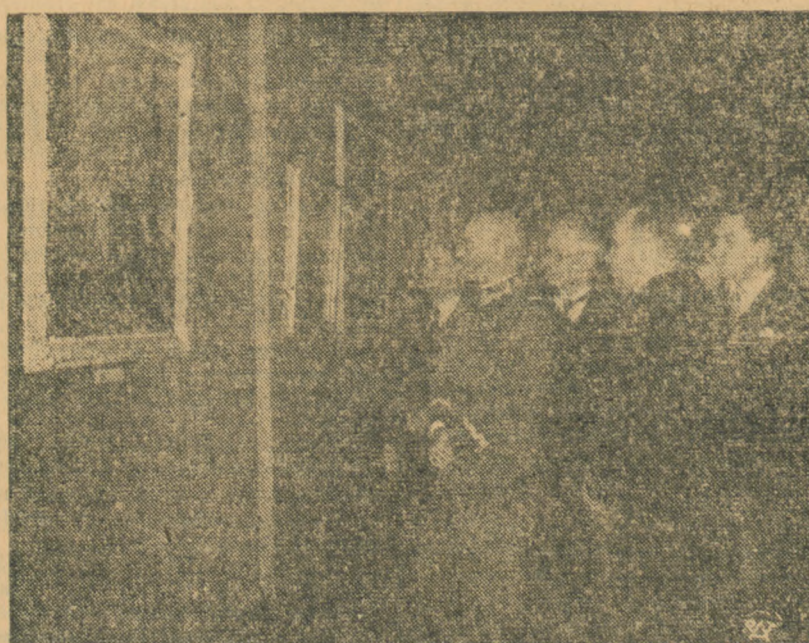
ta w żadnym wypadku nie wpłynie na zmianę polityki rządu brytyjskiego.

Z takim samym spokojem przyjęto decyzję Mussoliniego w stolicach innych krajów.

Entuzjazm w Berlinie

Berlin. Decyzję włoską przyjęto w Berlinie z niezwykłym entuzjazmem. Wiadzą w niej tu dalszy krok do stworzenia nowego ugrupowania europejskiego, stojącego poza ramami paktu Ligi Narodów, a zatem o stanowisku zdecydowanie wrogim do traktatu wersalskiego. Przez wystąpienie Włoch z Ligi Narodów — oświadczają tu — trzy wielkie mocarstwa, tworzące blok antykominternowski, znalazły się poza jej obrębem.

Wystawa pejszału włoskiego

Zdjęcie nasze przedstawia moment zwiedzania wystawy przez Pana Marszałka Smigłego - Rydza w towarzystwie p. min. Świętosławskiego, oprowadzanego przez ambasadora włoskiego w Warszawie di Valentina.

Pieniądze od złotych zalewają prasę francuską

W miarę rozwijających się wypadków na Dalekim Wschodzie płyną nieprzerwaną strugą ze wszystkich stron zainteresowanych pieniędzy na propagandę.

Jak podaje jeden z ostatnich numerów „Vue et Lu” z funduszy tych skwapliwie korzysta prasa paryska.

Na łamach jednego z dzienników, który dotychczas bronił z przekonaniem, proporcjonalnym do wysokości dotacji sprawy japońskiej nagle zaczęły się pojawiać inspirowane notatki o Chinach.

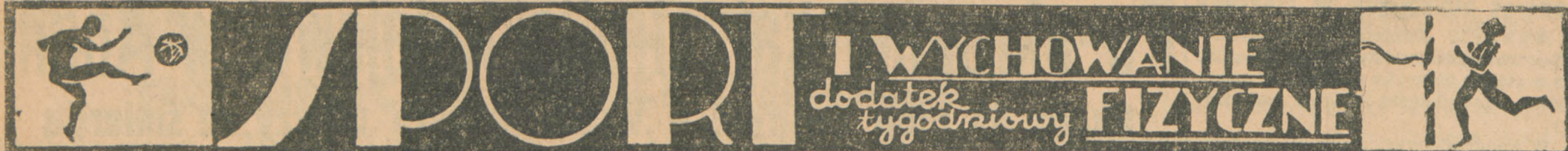
Dyrektor dziennika zainterpelowany, jak można brać równocześnie pieniądze z dwóch źródeł, odparł z rozbrajającą szczerością: „Ach te pieniądze! — Wiecie dla mnie jest wszystko jedno skąd one idą. Ja wiem tylko, że otrzymuję je od złotych”.

Cóż chcecie odparł na taką argumentację jeden z dziennikarzy — Chiny i Japonia to przecież tak daleko. Przy takiej perspektywie, coż dziwnego, że pewne niuanse się zlewają i zostaje tylko jednolity kolor złotych!

Przy chorobach płuc

które objawiają się kaszlem, utrudnionym oddychaniem, osłabieniem, dusznością, gorączką, potami, kluciem w boku, krwotokami itp. — należy oczyszczać drogi oddechowe, tchawicę, oskrzela, bronchy, pozbywać się kaszlu i zaflegmienia, stosując skuteczne zioła piersiowe Dra Breyera Nr. 1. Do nabycia wszędzie. Wytwórnia Polherba, Kraków-Podgórze. (8482)

O przyszłość sportu polskiego

Wielka narada w Związku Polskich Związków Sportowych

Celem omówienia najważniejszych zagadnień naszego życia sportowego i poznania poglądów wszystkich zainteresowanych czynników — Zarząd Związku Polskich Związków Sportowych zwołuje w porozumieniu z Państwowym Urzędem WF specjalną konferencję na dz. 21 grudnia rb. Program konferencji będzie oczywiście bardzo obszerny i możliwe, że ZZ będzie musiał szereg punktów odłożyć do następnej konferencji. O ważności spraw poruszanych świadczy porządek dzienny, ustalony przez ZZ. Rozpatrzone będą m. in. następujące zagadnienia:

- 1) Komasaacja związków i uzgodnienie granic okręgów.
- 2) Sprawa sportu szkolnego.
- 3) Ustalenie stopni i metod szkolenia instruktorów i trenerów.
- 4) Sprawa ulg kolejowych dla sportowców.
- 5) Sprawa organizacji stanowych w Polsce, jak np. Związek Rob. Stow. Sport., Centrala AZS, Kolejowe PW, Pocztowe PW itd.
- 6) Życiowe zasady określenia amatorsstwa.
- 7) Ustalenie zasad i celów pomocy dla Związków Sportowych w oparciu o budżet Państwowego Urzędu WF.
- 8) Wytyczne prace dla związków sportowych.
- 9) Zadania prasy sportowej.
- 10) Samopomoc sportowa.

Kajakowcy przy stole obrad

Bydgoszcz. W Bydgoszczy odbył się roczny walny zjazd delegatów Pomorskiego Okręgu Polskiego Związku Kajakowego. Zjazd dowi przewodniczył przedstawiciel Związku Towarzystw Wioślarskich p. Malicki. Po wysłuchaniu sprawozdania zarządu i udzieleniu absolutorium wybrano nowy zarząd z p. mgr. Strąbskim na czele.

Burza na walnym zebraniu Pom. Okr. Związku Lekkoatletycznego

Bydgoszcz. Wczoraj odbyło się w Bydgoszczy walne zebranie Pomorskiego Okręgowego Związku Lekkoatletycznego pod przewodnictwem p. kpt. Laurentowskiego przy licznych udziałach delegatów. Otwarcia zebrania dokonał dyr. Matuszewski. Sprawozdania zarządu i komisji rewizyjnej wydane drukiem uznano za odczytane, po czym wywiązała się 8-godzinna bardzo burzliwa dyskusja w której delegaci poddali ostrej krytyce pracę zarządu, zarząd zaś ostro krytykował prace poszczególnych ośrodków sportowych na Pomorzu.

Gdy doszło do wyboru zarządu, głosy rozszarpały się, wskutek czego zarząd nie został wybrany, a zebranie odroczone na przeciąg sześciu tygodni, powierając tymczasowe pełnienie funkcji dotychczasowemu zarządowi. Na marginesie tej „burzy” stwierdziliśmy, że zarząd POZLA nie stanął na wysokości zadania. Oglądaliśmy wprawdzie doskonale przeprowadzone mistrzostwa Polski pań w Bydgoszczy, ale byliśmy również świadkami „burzy” w związku z meczem lekkoatletycznym 5 miast pomorskich, w którym startowali nieuprawnieni zawodnicy w reprezentacji Bydgoszczy. Sam

Rozłam w Cracovii?

„Stara gwardia” po burzliwych scenach opuszcza klub

W Krakowie odbyło się doroczne walne zgromadzenie K. S. Cracovia, które po czterogodzinnych burzliwych obradach zostało przerwane w trakcie dokonywanych wyborów nowego zarządu. Już na długi czas przed walnym zgromadzeniem krążyły w Krakowie pogłoski o walce dwóch przeciwnych obozów, różniących się swoimi poglądami odnośnie polityki klubowej i personalnej. Przy wyborze przewodniczącego zebrania doszło do pierwszej próby sił zwalczających się bloków, przy czym sukces odnieśli „rządowcy”, ich bowiem kandydat dr. Kwieciński uzyskał 123 głosy, kandydat zaś opozycji mjr. Rybka tylko 68. W czasie załatwiania tej sprawy dr. Zygmunt Nowakowski, wiceprezes klubu, znany literat, o burzonym zbyt żywą atmosferą obrad i różnymi okrzykami, opuścił zebranie, nadsyła-

- 11) Zasady kierowania kontaktami ze sportem zagranicznym.
  - 12) Wykorzystanie filmu i fotografii dla celów sportowych.
  - 13) Sprawa budowy hali sportowej i toru kolarskiego w Warszawie.
- Przy każdym punkcie porządku dziennego wygłoszony zostanie referat przedstawiciela ZZ wzgl. PUWF i ko-

referat. Z ramienia ZZ referaty wygłoszą m. in. plk. Kiliński, plk. Gebel, plk. Glabisz, dr. Orłowicz, prof. Weyrauch, ppłk. Żołędziowski, inż. Grabowski, mjr. Kierkowski. Konferencja ta będzie do pewnego stopnia dalszym ciągiem konferencji, zwołanej przez Państwowy Urząd W. F. w maju rb.

Sensacje międzynarodowego turnieju 4 miast

Polscy hokeiści pokonali reprezentację Berlina

W ub. sobotę rozpoczął się w Katowicach międzynarodowy turniej hokejowy z udziałem 4 miast: Berlina, Poznania, Śląska i Cracovii. Pierwszy mecz w sobotę między reprezentacjami Śląska i Berlina zakończył się sensacyjnym zwycięstwem Śląska w stosunku 2:1 (0:0 1:1 1:0). Hokeiści niemieccy zawiedli. Polacy ambicją górowali nad dobrze zespolonym grającymi Niemcami.

W niedzielę Poznań odniósł drugie

zwycięstwo nad Berlinem w stosunku 3:0 (0:0) (2:0) (1:0). Bramki dla Poznania zdobyli Król i Zieliński i. W następnym meczu Cracovia uległa Śląskowi 1:0 (0:0) (0:0) 1:0.

Ostateczne wyniki turnieju przedstawiają się następująco 1 miejsce Katowice 2 gry, 4 pkt. st. br. 3:1; 2) Cracovia 2 gry 2 pkt. st. bram. 5:2; 3) Poznań 2 gry 2 pkt. st. br. 4:5; 4) Berlin 2 gry 0 pkt. st. br. 1:5.

Polska bije Niemcy w szpadzie

Sensacyjne zwycięstwo naszych szermierzy w Frankfurcie

W sobotę rozpoczął się w Frankfurcie nad M. mecz szermierczy Polska—Niemcy. Pierwszy mecz w szpadzie zakończył się zwycięstwem Polaków w stosunku 8:8 przy lepszym dla Polski stosunku trafień. Naj-

lepszym naszym szpadzistą był Szempliński. Decydująca była walka tego ostatniego z Lerdonem, wygrana przez Polaka. W niedzielę odbyło się spotkanie w szabli, które wygrali Niemcy.

Katastrofalna klęska Ruchu z Naprzodem

Katowice. Na stadionie Ruchu w Wielkich Hajdukach rozegrany został w

niedzielę towarzyski mecz piłkarski pomiędzy b. mistrzem Polski „Ruchem” a leaderem Ligi śląskiej „Naprzodem” z Lipin. Mecz zakończył się sensacyjnym zwycięstwem Naprzodu w stosunku 6:0 (3:0). „Ruch” wystąpił w osłabionym składzie bez Wilimowskiego (który brał udział w meczu hokejowym) i bez Nowakowskiego. Zastępowali ich Czepionka i Panhyrz. Bramki zdobyli Piec I. 2 (w tym jedna z karnego), Glueck 2, Piec 2-gi i Stonawski po 1.

Gdyńska „Flota” bije warszawską „Legię” 11:5

w meczu bokserskim o drużynowe mistrz. Polski

Gdynia. W Gdyni rozegrany został mecz bokserski o mistrzostwo Polski pomiędzy mistrzem okręgu warszawskiego WKS. Legia i mistrzem Pomorza WKS. Flota o prawo wejścia do rozgrywek finałowych. Nie spodziewane zwycięstwo odniosła gdyńska Flota w stosunku 11:5.

W wadze muszej Iwański (Flota) bronil się skutecznie przez dwie rundy przed silniejszym Bańkiewiczem. Ostatecznie zwycięstwo na punkty odniósł bokser Legii.

W kocięcej Gwardzik z Floty wygrał walkowerem z powodu niestawienia się Piętrzykowskiego z Legii.

W piórkowej Pasturczak (Flota) wygrał wysoko na punkty z Wasiakiem 2-im. Pasturczak panował niepodzielnie na ringu, a pierwsze jego ciosy tak oszłomiły Wasiaka, że publiczność domagała się przerwania walki.

W wadze lekkiej Kujawski (Flota) wygrał na punkty z Rybikiem. W pierwszej rundzie Rybik znalazł się nawet na deskach.

W półśredniej Wasiak 1-szy (Flota) pokonał przez techniczny k. o. w drugiej rundzie Przewódzkiego z Legii. Wasiak miał znaczną przewagę, posyłając Przewódzkiego na deski do 7-miu.

W średniej Doroba II (Legia) odniósł zwycięstwo na punkty nad Blaszcakiem. Pierwsza runda należy do Doroby, natomiast w drugiej góruje nieco Blaszcak, ale otrzymuje ostrzeżenie za nieprawidłową walkę.

W półciężkiej Karolak z Floty wygrał zdecydowanie z Mizerskim w czasie walki obaj przeciwnicy silnie krwawią.

W ciężkiej walka Węgrowskiego (Flota)

Toruń walczy z Łodzią w boksie 9 stycznia 1938 r.

Miejski komitet WF w Toruniu zwrócił się do miejskiego komitetu WF i PW w Łodzi z propozycją rozegrania międzymiastowego meczu bokserskiego Toruń — Łódź o nagrodę ufundowaną przez zarząd m. Torunia.

Miejski komitet WF i PW w Łodzi przekazał sprawę do L. O. Z. B., który postanowił propozycję przyjąć. Pierwsze spotkanie odbędzie się w dn. 9 stycznia 1938 r.

Astoria remisuje z Sokółem grudziądzkim

Grudziądz. W Grudziądzu odbył się towarzyski mecz bokserski pomiędzy Astorią (z Bydgoszczy) a Sokółem (z Grudziądza). Spotkanie zakończyło się wynikiem remisowym 8:8. Poszczególne wyniki: przedstawiają się następująco: (na pierwszym miejscu zawodnicy Astorii). Waga papierowa — Dabiński przegrał na punkty z Małym, waga musza — Dąbrowski przegrał na punkty z Humińskim, waga kokucia — Wypijewski wygrał walkowerem z powodu braku przeciwnika, waga piórkowa — Wandziewicz wygrał w. o. z powodu nadwagi Kamińskiego którego pokonał w spotkaniu towarzyskim, waga lekka — Przybylski wygrał na punkty z Kotłowskim waga półśrednia — Radomski I zremisował z Wroszem E., waga średnia — Łuczka przegrał na punkty z Wroszem B., waga półciężka — Kiczyński zremisował z Koldziejewskim.

Sędziował w ringu prof. Ody, na punkty p. Taczyński z Grudziądza.

Poznańska Warta zwyciężyła łódzki Geyer 12:4

W Łodzi odbył się towarzyski mecz bokserski pomiędzy zespołem poznańskiej Warty a mistrzem okręgu łódzkiego zespołem KS. Geyer.

Zwyciężyła zastrzeżenie lepsza technicznie drużyna Warty w stosunku 12:4, demonstrując bardzo piękny boks i świetne przygotowanie zawodników.

Wyniki techniczne poszczególnych spotkań były następujące:

W wadze muszej Bazarnik (W) pokonał na punkty Kamińskiego (G). W wadze kocięcej Frankowski (W) wygrał w trzeciej rundzie przez techniczne k. o. z Pawlakiem. W piórkowej Koziołek (W) wygrał z Augustowskim (G). W lekkiej Vegt (W) odniósł zwycięstwo nad Wojciechowskim 2-gim (G), a walczący w tej samej wadze Ratajak (W) znokautował w pierwszej rundzie Mikołajczyka (G). W półśredniej Ostrowski odniósł wątpliwe zwycięstwo nad Pareckim (W). W średniej Pisarski pokonał na punkty Florysiaka (W). W półciężkiej Szymura wygrał w trzeciej rundzie przez techniczny nokaut z Wurmlem (G).

Z drużyny poznańskiej najlepiej wypadli: Koziołek, Ratajak i Szymura, z drużyny gospodarzy jedynie Pisarski.

O mistrzostwo Pomorza w siatkówce i koszykówce

Ub. soboty i niedzieli odbyły się w Toruniu w sali Okr. Ośrodka dalsze rozgrywki o mistrzostwo Pomorza w siatkówce i koszykówce. W sobotę w siatkówce męskiej KPW Pomorzanie pokonał swego miejscowego rywala WKS Sęp. w stosunku 2:1. Trzeciego seta wygrali kapewiacy 15:0. W koszykówce KSM Mokre wygrało z ZS 42:41.

W niedzielę WKS Start z Bydgoszczy pokonał w siatkówce dwa kluby toruńskie ZS i KPW Pomorzanie w stosunku 2:1. Po tych meczach sytuacja nie rozjaśniła się. Trzy najlepsze zespoły siatkarskie Pomorza ZS, KPW Pomorzanie i WKS Sęp mają po 3 mecze przegrane. Za tymi drużynami kroczy doskonała drużyna WKS Start z Bydgoszczy mając 4 mecze przegrane. Z powodu równej ilości pkt. trzy drużyny toruńskie rozegrają finałowe spotkania decydujące ostatecznie o mistrzostwie. W niedzielę odbył się również mecz w koszykówce między drużynami KPW Pomorzanie a ZS. Mecz wygrali kolejarze w stosunku 48:23.

Ostatnie dni postępowania dowodowego w procesie Czarnockiego

„Koronni” świadkowie oskarżenia zeznawali w sobotę

W piątek — jak donieśliśmy — przesłuchiwanie świadków dowodowych w procesie b. starosty kartuskiego Jerzego Czarnockiego, toczącym się bez przerwy od ub. poniedziałku, odbywało się w ciągu kilku godzin przy drzwiach zamkniętych. Jawność wykluczona została przez sąd podczas badania św. Wendorffa, wicewojewody łódzkiego, b. starosty morskiego i św. Seydlitza, b. wicewojewody pomorskiego a obecnego wicewojewody stanisławowskiego.

W związku z tym faktem, po odczycaniu zeznań b. wojewody pom. Kirtiklisa, przesłuchanego przez sędziego śledczego w drodze rek wizycji (zeznanie to podaliśmy w poprzednim sprawozdaniu w pełnym brzmieniu) obrona wniosła o odczytanie części zeznań św. Wendorffa i św. Seydlitza, złożonych przy drzwiach zamkniętych. Wniosek adw. Rudzińskiego umotywował adw. Wedegis tym, iż niektóre stwierdzenia zawarte w protokole przesłuchania św. Kirtiklisa, są rzekomo sprzeczne z zeznaniami świadków Wendorffa i Seydlitza. Gdy przewodniczący sędzia Kryczyński wniosek ten oddalił bez rozpatrzenia, adw. odwołał się do kompletu sędziowskiego. Trybunał postanowienie swoje ogłosi później.

PRZEBIEG PIĄTEGO DNIA PROCESU

Sobota upłynęła również na badaniu świadków oskarżenia. W ciągu 6-godzinnej pracy sąd przesłuchiwał tylko czterech świadków. Zeznania dwóch ostatnich zwłaszcza świadków będą miały niewątpliwie duże znaczenie dla trybunału przy ferowaniu wyroku. Zeznawali bowiem najbliżsi współpracownicy oskarżonego: urzędnik starostwa Kaczmarczyk i budowniczy Gołuński — ten sam, który będąc aresztowanym „wkopał” Czarnockiego.

Jako pierwszy zeznał urzędnik starostwa Szafryk. Świadek był kierownikiem miejscowej placówki Legionu Młodych. — Szafryk był sądowo karany za nadużycia popełnione podczas urzędowania, w związku z wydawaniem paszportów Niemcom. Przejął on agendy referatu, który wystawiał świadectwa wywozowe rolnikom. Agendy przejął świadek od Repińskiego (który popełnił samobójstwo). Podczas tego stwierdzono braki, ale Repińskiemu dochodził karnych nie wytoczono. Zdaniem świadka Czarnocki dwukrotnie uzgadniał z ówczesnym wojewodą Kirtiklisem swoje stanowisko co do pobierania opłat za świadectwa. Początkowo w starostwie istniało jedno konto, później Czarnocki otworzył konto dodatkowe, na które wnosił opłaty wyższe od ustalonych za wydane świadectwa wywozowe.

Jak zeznaje Szafryk — prezesi różnych organizacji otrzymywali od Czarnockiego pieniądze na cele społeczne i polityczne. Burmistrz Lewiński (prezes BBWR) otrzymywał co miesiąc 200 zł.

Św. Zaborowski, sekretarz starostwa był prawą ręką Czarnockiego. I on stwierdza, że Czarnocki dawał prezesom różnych organizacji pieniądze, niekiedy bez pokwitowania. Świadek pamięta kiedyś dokumenty na polecenie starosty.

Ze względu na informacje mogące mieć znaczenie dla spraw obrony państwa, sąd przesłuchiwał tego świadka częściowo przy drzwiach zamkniętych.

W końcowych zeznaniach św. Zaborowski odpowiadając na pytania sądu, obrony prokuratora i oskarżonego wyjaśnił szereg momentów dotyczących działalności podsądnego. M. in. świadek podał, iż Czarnocki dawał często po 20, 25 lub mniej złotych rodzinie zwolnionego nauczyciela w Grzybowie. Odrębne kwity stwierdzające te wypłaty mogły ulec zniszczeniu. Rodzinę nauczyciela w Grzybowie osk. Czarnocki wspierał przez dłuższy czas (2—3 lata). Odnosił b. sekretarza BBWR i kier. szkoły Jasińskiego, świadek stwierdził iż Czarnocki nie faworyzował tego człowieka, jak zarzucono mu to poprzednio.

Czarnocki — potwierdził świadek — przejął również konto Labudy, sławnego separatysty kaszubskiego, który otrzymał drukarnię. Konto Labudy według słów Czarnockiego zostało w KKO już zlikwidowane i nie istnieje. Zadłużenie to pokrył podsądny.

Zaborowski widział pliki dokumentów w kasie ogniotrwałej starosty. Któregoś dnia pliki te znikły (zostały spalone).

GOLUŃSKI ZEZNAJE

Poruszenie na sali wywołuje pojawienie się Gołuńskiego, skazanego za nadużycia przez Sąd Apelacyjny na rok więzienia budowniczego kartuskiego, który podczas badań u sędziego śledczego wyciągnął na światło dzienne aferę Czarnockiego. Gołuński, wezwany przez sąd na świadka, eskortuje przez salę policjant mundurowy. Sobota jest bowiem ostatnim dniem rzecznej kary Gołuńskiego.

W przededniu swego zwolnienia, Gołuński słuchany na podstawie art. 110 pkt. c bez zaprzysiężenia, składa obszernie zeznanie.

Sędzia Potoniec: — Co panu wiadomo o listach dla bezrobotnych?

Świadek odpowiada na pytanie dość obszernie.

Starosta kartuski mógł udzielać bezrobotnym zapomóg, które powinny być odpracowane. Czarnocki otrzymywał około 1000 zł miesięcznie z Funduszu Pracy w Toruniu. Ponadto co miesiąc Toruń nadsyłał do Kartuz wagon mąki 10—15 ton, wartości ca. 2500 zł. W Kartuzach budowano stadion sportowy. Latem zatrudniano przy tych robotach około 80 robotników, zimą, w celu przeciwdziałania klęsce bezrobocia — około 200. Rzecz prosta w tych okresach starosta nie mógłby wszystkich robotników wypłacać gotówką. Złatwiano to w ten sposób, iż pracujący otrzymywali wynagrodzenie częściowo w gotówce, częściowo w naturaliach, a kwitowali odbiór w gotówce. Pierwsze pieniądze na ten cel dostał Czarnocki w październiku. Sumę tę, ok. 2000 zł wypłacono, rozliczenie poszło do Torunia. Co do mąki, którą otrzymywano z województwa, nie trzeba było robić szczegółowych zestawień. Obrachunki robiono z końcem każdego miesiąca, wysyłając specyfikacje do władz przełożonych.

Sędzia Potoniec: — Czy listy były poprawiane, wzgl. wymazywane?

Św. — Tak, cyfry oznaczające wypłaty gotówkowe. Takie polecenie wydał starosta Czarnocki, który też ustalał stosunek wypłat gotówką i naturaliami.

Dzięki tej polityce (częściowemu wypłacaniu gotówką i mąką) uzyskiwano nadwyżki, które umożliwiały kontynuowanie robót przy stadionie w ziemie przy zwiększonej ilości rąk roboczych. Stadion budowano — jak stwierdza świadek — z funduszy doraźnych i funduszy samorządu powiatowego.

Sędzia Potoniec: — Pan twierdził w śledztwie, że oskarżony mógł nadwyżki te brać dla siebie?

Świadek milczy.

Przewodniczący: — Na jakiej podstawie pan to twierdzi?

Św. — Tego nie mogę dziś potwierdzić. To powiedzenie muszę teraz odwołać, bo tego nie sprawdzałem!

Ponieważ prok. Mojkowski wnosi o odczytanie zeznania co do tej sprawy, złożył go przez świadka w śledztwie, Gołuński wyjaśnia, iż potwierdza swoje poprzednie zeznanie, a ma tylko zastrzeżenia co do po wiedzienia, że Czarnocki nadwyżki zużywał na własne potrzeby, jakkolwiek nie ulega wątpliwości, że posiadał te sumy do

Drugim podobnym i równie charakterystycznym momentem jest poruszona przez Gołuńskiego sprawa „Wzgórza wojewody Kirtiklisa”.

Zagorzały endek, a po wyborze do komisji rewizyjnej Wydziału Powiatowego gorliwy pomocnik starosty adw. Szlachcikowski (jak opowiada Gołuński) wystąpił kiedyś z wnioskiem o nazwanie jednego ze szczytów w Szwajcarii Kaszubskiej imie-

Urode kobieca
 pielęgnują środki kosmetyczne z OCZARU WIRGIŃSKIEGO
HAMAMELIS *Esté*
 Płyn do mycia twarzy
 Krem odżywczy na noc
 Puder roślinny o najwyższej subtelności
 Mydło o najlepszej jakości
J. S. STEMPNIOWICZ-POZNAŃ

własnej dyspozycji. Ważnym momentem w zeznaniu św. Gołuńskiego jest stwierdzenie, że Czarnocki na temat wydatkowania pieniędzy z poczynionych oszczędności rozmawiał w obecności śp. nac. Zgrzebnioka i wicewojewody Seydlitza. Ówczesny nacelnik Zgrzebnioł nie zwrócił podsądnemu uwagi na niewłaściwość jego gospodarstwa.

W dalszym ciągu Gołuński omawia znane z zeznań poprzednich świadków sprawy związane z budową obozu PWK pod Kartuzami. Gdy dochodzi do kwestii wyjątku sędz. Potoniec zadaje Gołuńskiemu pytanie:

— Czy możliwe jest, że świadek dostał od Czarnockiego 3000 zł, a następnie kwit wydany na tę sumę wyjął z biurka starosty? Czy świadek manipulował kiedyś coś przy biurku starosty?

Przewodniczący poucza świadka, iż nie jest zmuszony odpowiadać na pytania, które mogłyby świadka obciążać, jednak Gołuński stanowczo odpowiada, że pieniądze tych (wypłaconych rzekomo w obecności żony starosty) nie otrzymał i przy biurku Czarnockiego nigdy nie manipulował, co byłoby wręcz niemożliwe, ze względu na stałą obecność personelu biurowego, wóznego i urzędników.

Część wyjaśnień Gołuńskiego dotyczy polityki przetrzymywania wydatkowanych na różne cele (budowę kortów, sadzenie kłombów itp.) sum do budżetu drogowego. Zdaniem świadka, system ten nie pomniejszał budżetu drogowego, gdyż były w nim stałe przekroczenia, które pokrywał powiat musiał z dochodów ogólnych.

SZPARAGARNIA I „WZGÓRZE WOJEWODY KIRTIKLISA”

Św. Gołuński jest jedynym, który wyjaśnia sprawę... szparagarni.

Gołuński operując cyframi oświadcza, iż Czarnocki rzekł się prawa użytkowania ogrodu przy starostwie, a jedynie zgodził się na urządzenie szparagarni. Zakupiono za 50 zł szparagów, z których połowę posadzone na pięciu grządkach w ogrodzie Wydziału Powiatowego. Uprawa szparagarni kosztowała 40 zł, w sumie więc „obiekt” ca ły (szparagarnia bez robocizny) przedstawiał wartość 65 zł. Sumę tę, jak i robociznę pokryte z funduszy drogowych. W roku bież. po raz pierwszy „historyczna” szparagarnia owocowała. Wyzdierzawiono ją pewnemu ogrodnikowi.

Grudniowy numer „Ostlandu”

Pod datą 1 grudnia wyszedł nr. 23 półmiesięcznika „Ostland” wydawanego przez Bund „Deutscher Osten” w Berlinie. W artykule czołowym „Behauptungen u. Tatsachen” (Twierdzenia i fakty) niejakiś dr. K. stara się wykazać rzekome krzywdy, jakie się dzieją niby Niemcom w Polsce szczególnie w dziedzinie kościelnej, szkolnej, agrarnej i zawodowej (O krzywdach istotnych, jakie się wyrządza Polakom w Niemczech, ów autor oczywiście milczy).

Z dalszych artykułów zasługuje na szczególną uwagę artykuł „Deutsche Entscheidungen im Osten” (Niemieckie decyzje na wschodzie) zajmujący się wystawą organizacji „Deutscher Osten” w Wrocławiu, która jako jeden z czołowych tematów wysuwa temat: Wschód jest niemiecki.

W kronice znajduje się notatka o od-

mówieniu Pomorzanom polskości „przez p. Ginett, Wojnarowiczową na posiedzeniu Konfraterni Artystów w Toruniu” (widać, jakimi blachostkami pismo to się zajmuje, jeżeli w nich dla Polaków widzi coś ujemnego), o przemówieniu ministra Rzeszy Fricka na G. Śląsku, o wschodnioprusach w rządzie w Rzeszy itp.

Sprawę Gdańska omawia w recenzjach książkowych, a mianowicie w recenzji książki Detlefa Krannhalsa „Das Politische Danzig”. O książce tej już pisaliśmy. Książka przedstawia tendencyjnie zestawiony zbiór dokumentów; mający wykazać, że Gdańsk jest „ursdeutsch”. Ze to zestawienie jest, tak samo jak odnośna wystawa, o tej samej nazwie, całkiem tendencyjnie dokonane, a więc bez szczególnej wartości, o tym oczywiście „Ostland” nie wspomina.

niem wojewody pomorskiego Kirtiklisa. — Na „Wzgórzu Kirtiklisa” umieszczono pamiątkowy kamień z odpowiednim napisem (koszt wykonania kamienia i uporządkowania wzgórza nie przekroczył 25 zł którą to sumę pokryto również z funduszu drogowego).

Opowiadanie Gołuńskiego o „Wzgórzu Kirtiklisa” przerywają obrońcy, zadając świadkowi szereg pytań, a wreszcie i Czarnocki.

Podsądny zastrzega się, iż nie był wraz z adw. Szlachcikowskim inicjatorem nazwania wzgórza imieniem woj. Kirtiklisa i, że nawet fakt ten był dla niego niespodzianką (według projektu starosty stanąć tam miała restauracja).

Czarnocki rzuca pod adresem świadka pytanie:

— Co do tego kamienia... Czy to ja kazałem go postawić?

Św. — O ile sobie przypominam, to pan.

— Niech pan sobie przypomnia — ciągnie dalej Czarnocki — Szlachcikowski w imieniu Tow. Krajowawczego chciał zrobić tę niespodziankę wojewodzie. Woj. Kirtiklis był wówczas w Kartuzach. Szlachcikowski przemawiał, Wojewoda całował się ze Szlachcikowskim, bo był zadowolony ze „Wzgórza” i dał później swoją fotografię?

Co do wspomnianej fotografii Czarnocki wyjaśnia następnie, iż nadesłał ją sekretarz wojewody. Miała ona posłużyć w celu wykonania „porządnego pomnika”, którego — zdaniem b. starosty — pragnął b. wojewoda.

Gołuński nie pamięta tych szczegółów, powiada, że był bardzo zajęty podczas bytności wojewody w Kartuzach.

Jako ostatni zeznał w sobotę św. Kaczmarczyk, urzędnik Wydziału Powiatowego od r. 1923 do chwili obecnej. Kaczmarczyk stwierdza, że były w starostwie robione oszczędności na cele społeczne i polityczne. Robiono je od r. 1932. Z tych oszczędności wpłacił kiedyś 350 złotych na P. W. rezesem Z. S. „Strzelec” i dostał od Czarnockiego dwa razy po 50 zł.

Listy płac robiono — jak mówi świadek — ołówkiem niekopiowym. Ten zwyczaj zaprowadził poprzednik świadka, niejaki Świestlikowski. Tak zresztą kazał Gołuński, który z kolei wyjaśnił to poleceniem danym mu przez starostę.

Kaczmarczyk obszernie omawia poszczególne momenty związane z działalnością Czarnockiego w starostwie i na terenie powiatu. Lewiński dostał od Czarnockiego 1200 zł na rzecz robotników - wyborców. Z jakich funduszy wpłacił Czarnocki te pieniądze, świadek nie wie.

Co do produktów wydzielanych w miejsce razobków robotnikom Kaczmarczyk stwierdza, że były to produkty najlepszej jakości. Szacowano je poniżej cen rynkowych. Dla bezrobotnych umysłowych starosta nic nie otrzymywał, a jednak wypłacał im różne zasiłki.

Po wyjaśnieniu szeregu spraw związanych z „oszczędnością” robioną przez starostę, sam Czarnocki podaje, że oszczędności na cele społeczne i polityczne robił tylko z funduszy otrzymywanych bezpośrednio na własne ręce z Ministerstwa (z pieniędzy wojewódzkich zatem nie).

Po przyjęciu do wiadomości końcowych wyjaśnień Czarnockiego sąd w sobotę przed godz. 15 przerwał rozprawę do dnia dzisiejszego godz. 9 rano.

Dziś w dalszym ciągu zeznają świadkowie.

Koncert kompozytorski ku uczczeniu Feliksa Nowowiejskiego odbędzie się w teatrze dnia 13 bm. (poniedziałek) godz. 19.45. Sprzedaż biletów w drogerii Foto-Szady, Starom. Rynek 35 od godz. 11—13 i 16—18. CS439

Otwarcie wystawy obrazów. Staraniem opieki rodzicielskiej przy gimnazjum im. Kopernika otwarta została w dniu wczorajszym w auli tegoż gimnazjum wystawa obrazów artystów malarzy polskich: Kossaka, Hofmana, Jarockiego, Filipkiewicza, Woźdźniewskiego i innych oraz pomorskich artystów - plastyków. — Wystawa potrwa do dnia 22 grudnia br. i otwarta będzie codziennie w godzinach od 11 do 19.

Najbliższe posiedzenie Rady Miejskiej odbędzie się w środę dnia 15 bm. o godz. 18. Na porządku obrad Rady Miejskiej m. in. odebranie przyrzeczenia radnego miejskiego p. Rogozińskiego wstępującego w miejsce p. Ireney Kolanowskiej, przyjęcie do wiadomości szeregu pism Urzędu Wojewódzkiego, statutu miejscowego wprowadzającego przepisy porządkowo - sanitarne w Toruniu, dalej sprawa regulaminu obrad Rady Miejskiej, statutu o samodzielnym podatku od psów, przyjęcie dotacji od Funduszu Pracy w wysokości 143.000 zł na roboty uliczne i budowę przystani, zaciągnięcie z Funduszu Pracy pożyczki w kwocie 10.000 zł na rozszerzenie zakresu robót związanych z budową wodociągów, sprawa spłaty kredytów za ciążących na urządzenie części terenów „Góry Kozackie” w wysokości 78.597 zł, pobór dodatków komunalnych do państwowych podatków na rok 1938, otwarcie zakładu zastawniczego (lombardu) przy Komunalnej Kasie Oszczędności miasta Torunia.

Najstarsza i pierwsza Polska Centrala Optyczna **Franciszek Seidler**, Rynek Staromiejski 16 (obok poczty) tel. 15-74. Dostawa dla kas chorych, klinik ocznych i dla wojska.

Wydział Sportowy Toruńskiego Klubu Wioślarskiego zawiadamia, iż lekcje gimnastyki odbywają się z dniem 15. XI. br. w Pałacu Sportowym i to dla członków klubu w czwartki od godz. 20—21.30, dla członków klubu w poniedziałki i piątki od godziny 20—21.30.

Trwałą ondulację pod 100% gwarancją wykonuje tylko **KONRAD KANT** Podgórz-Toruń, telefon 27-26.

Więzy miłości
Wielki tragik ekranu — Wallace Beery, stworzył nową, wspaniałą kreację w filmie „Więzy miłości”. W filmie tym otwiera on sylwetkę człowieka, który nie ma żadnych ambicji w życiu, który nie uznaje żadnych konwenansów ani obowiązków. Aż konstatuje, że istnieje coś, co go wiąże ze społeczeństwem — to więzy miłości...

W obronie honoru swego i rodziny wchodzi w kolizję ze swym dotychczasowym światopoglądem, by się odrodzić moralnie i duchowo. Wallace Beery w filmie tym daje koncert gry. „Więzy miłości” — film realizacji Waltera J. Rubena wyświetla kino „Mars”.

Z Urzędu Stanu Cywilnego
SPRAWOZDANIE Z DNIA 10 BM.
Urodzenia: robotnik Bernard Geisel syn — Gerard, elektromonter Brunon Kaniewski córka — Stanisława; córka Maria; robotnik Czesław Pionka syn — Bogdan; nauczyciel Jan Głowczewski syn — Marian; piekarz Władysław Wiertel córka Gabriela; nieślubny syn Jerzy.
Ślubów nie zawarto.
Zgony: Franciszka Rzymkowska z domu Malachowskiego nr. 5 lat 75; Edmund Chojnicki, Stroma 3, lat 18, Henryk Rydlewski, Szewska 2, 1 rok.

Sprawozdanie z dnia 11. 12. 1937 r.
Urodzenia: robotnik Franciszek Pliszczynski — syn Roman; obrączkarz Stefan Zakrzewski — syn Gerard; nieślubna córka Maria.
Śluby: kuśnierz Lajb Sznurbach i Jehuda Przedecka.
Zgony: Maria Łubkowska, ul. Przedzamcze 5-10 — 5 minut; Wacław Studniarski, Kraszewskiego 27 — 63 lat.

PODGÓRZ

Sprawozdanie z zebrania Zw. Inw. Woj. Dnia 8 bm. odbyło się zebranie tut. koła Zw. Inw. Woj. R. P. w lokalu p. Malicha. Zebraniu przewodniczył p. Wierzchowski, dług letni prezes i założyciel koła. Porządek obrad był bardzo obszerny m. in. uchwalono wysłać delegata p. Wierzchowskiego na tegoroczny Zjazd Krajowy Zw. Inwalidów Woj. R. P., który odbędzie się w Warszawie w dniach 11 i 12 bm. Uchwalono również urządzić w dniu 23 bm. gwiazdkę dla dzieci tut. koła ze szczególnym uwzględnieniem dzieci członków biedniejszych. Doraźna zbiórka wśród członków na ten cel przyniosła kwotę 22.30 zł. Członkowie zamierzają zakupić dla swych dzieci podarki z własnych funduszy i złożyć je paczki na ręce prezesa.

Dziennik
w Toruniu
Poniedziałek, dnia 13 grudnia

Rozpoczęcie Tygodnia Propagandy Przemysłu, Kupiectwa i Rzemiosła Polskiego w Toruniu
Akademia Gospodarcza

Wczoraj w niedzielę, na rozpoczęcie Tygodnia Propagandy Przemysłu, Kupiectwa i Rzemiosła Polskiego w Toruniu odbyła się w Dworze Artusa akademii gospodarcza, urządzona przez koło miejscowe Polskiego Związku Zachodniego.
O godz. 12.30 liczne rzesze publiczności zapelnily wielką salę Dworu Artusa, z zainteresowaniem przysłuchując się wygłaszanym przemówieniom. Akademię zagał przewodn. sekcji kupiecko - rzemieślniczej koła miejscowego PZZ. p. Zygfryd Kowalski, powołując na przewodniczącego p. prof. Staniszewskiego prezesa koła.
Następnie treściwy i rzeczowy referat wygłosił p. prof. Bzdęga, stwierdzając, że walka o unarodowienie gospodarki polskiej jest nietylko walką gospodarczą ale również walką dwóch światopoglądów: polskiego — chrześcijańskiego i zachodniego oraz żydowskiego — wschodniego, zdążającego do

eksploatacji, do jaknajwiększych zysków wszelkimi godziwymi i niegodziwymi środkami. Jest to walka o światopogląd uczciwości, rzetelności ze światopoglądem korupcji, wyzysku i spekulacji.
Na zakończenie zabrał głos p. Z. Kowalski, który w krótkim przemówieniu omówił sposoby walki o unarodowienie handlu i rzemiosła na terenie Torunia, wzywając wszystkich Polaków do stosowania i szerzenia hasła „Swój do Swego” oraz apelując do wszystkich organizacji, aby w Toruniu Propagandy Przemysłu, Kupiectwa i Rzemiosła Polskiego powzięły uchwały nakładające na swych członków obowiązek kupowania jedynie w firmach polskich oraz wywierające sankcje organizacyjne na tych, którzy tego postulatu nie będą spełniali.
Po zakończeniu akademii, zebrani w podniosłym nastroju odśpiewali „Boże coś Polskę”.

KINO MARS
ul. Warszawska 9
Telefon 27-46.

Dziś i dni następne!
Imponujący jak w „Czempie”,
groźny jak w „Viva Villa”!
Wzruszający jest **WALLACE BEERY**
w filmie p. t.

„Więzy miłości”

Obsada: Una Merkel, Eric Linden, Betty Furness, Judita Barrett.
Nadprogram. Początek w dni powszednie o godz. 5, 7 i 9-tej. W niedzielę i święta o godzinie 3, 5, 7 i 9-tej.

Dziś odbędzie się koncert kompozytorski ku czci Feliksa Nowowiejskiego

Dziś w poniedziałek 13 bm. o godz. 19.45 w Teatrze Ziemi Pomorskiej odbędzie się wielki koncert chórów toruńskich, którym dyrygować będzie Feliks Nowowiejski.

Znakomity kompozytor Feliks Nowowiejski
Feliks Nowowiejski urodził się w roku 1877 w Wartemborku na Warmii. Studiował najpierw w Berlinie, w konserwatorium Sterna, w Królewskiej Akademii Muzycznej, w Akademickiej Szkole Mistrzowskiej przy Senacie Sztuk Pięknych (u znakomitego pedagoga prof. dr. Maxa Brucha), w uniwersytecie (estetyka i muzykologia), a także w Batysbonie, w Akademii Muzyki Kościelnej.

Od roku 1902—1905 odbył szereg podróży artystycznych do Paryża, Włoch, Belgii, Austrii itd. W 1903 r. otrzymał nagrodę imienia Beethovena za uwerturę „Swaty polskie”, a w roku 1911 I nagrodę na międzynarodowym konkursie za utwór organowy „Meditation en mi majeure”. Od roku 1909 do 1914 pracuje jako dyrektor Towarzystwa Muzycznego i koncertów symfonicznych w Krakowie.

Oratoria „Quo vadis” i „Znalezienie św. krzyża” zdobyły kompozytorowi sławę światową, wystawione już przez przeszło 150 miast Europy i Ameryki.

W roku 1931 „The Organ Music Society” w Londynie nadała kompozytorowi członkostwo honorowe za „Dziewięć symfonii organowych”.

W roku 1935 otrzymuje Feliks Nowowiejski Państwową Nagrodę Muzyczną, a od papieża Piusa XI godność szambelana za walory dzieł muzyki religijnej. W roku 1936 odznaczony zostaje komandorią orderu Polonia Restituta.

W programie koncertu usłyszymy m. in. „Hymn Pomorski”, „Hymn do Bałtyku” w wykonaniu połączonych chórów mieszanych z tow. orkiestry tor. p. p., psalm 136 „Jeruzalem” na chór 8-mio głosowy pod dyr. Ludwika Rutkowskiego, „Ellenai” fragment symf. na zwiększony kwintet smyczkowy i klarnet, 2 fragmenty z op. „Legenda Bałtyku” pod dyr. Feliksa Nowowiejskiego, „Wojna pod Raciborzem” (Folklor Śląski), Chór garn. św. Katarzyny — dyr. Feliks Garyantes, „Sobótka” śl. Kochanowskiego (Folklor Pom.), Chór „Halka” Podgórz — dyr. Jan Marcinkowski, „Danae” słowa Simonidesa na Keos, Chór „Dzwon” — dyr. prof. Zygmunt Moczyński, „Lot” (Rapsod) słowa K. Kalinowskiego, Chór „Lutnia” — dyr. Ludwik Rutkowski, uwertura do oratorium „Syn Marnotrawni”, ork. symfon. tor. p. p. — dyr. kpt. Zygmunt Grabowski.

Wczoraj odbyła się końcowa próba koncertu z udziałem kompozytora. Próba wypadła imponująco. Po południu znakomity kompozytor odwiedził toruńskie chóry we własnych lokalach. Jak się dowiadujemy, w koncercie wezmą udział przedstawiciele władz państwowych z p. Wojewodą Władysławem Raczkiewiczem i p. gen. Bortnowskim na czele.
Przypominamy, że bilety nabyć można jeszcze dziś od godz. 10 i wieczorem przy kasie teatru.

AS	KINA	ŚWIŁ
Ostatnia walka	Stawka o życie	
MARS	Przygodny romans i Będziecie zawsze moją	ARIA
„Więzy miłości”		

KALENDARZYK
Poniedziałek 13. 12 — Lucji, Otylii
Wtorek, 14. 12 — Deszkora i Herona
Środa 15. 12 — Waleriana.

TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ
REPERTUAR TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ

„LUDZIE W HOTELU” NAJBLIŻSZA PREMIERA TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ.

Olbrzymie zainteresowanie wzbudziła u bywalców naszego teatru, zapowiedziana premiera słynnego reportażu w 4-ch częściach pt. „Ludzie w hotelu” — pióra Vicki Baum. Nic dziwnego. Reportaż ten zdobył ogromny sukces nie tylko na scenach całego świata, ale także i w filmie. Przygotowywany z niezwykłym nakładem kosztów i pracy pod fachową reżyserią p. Hanny Małkowskiej, przy współudziale całego zespołu, reportaż ten niechybnie zdobędzie powodzenie i na scenie Teatru Ziemi Pomorskiej.

Poniedziałek, 13. 12. — „Koncert Feliksa Nowowiejskiego” — godz. 19.45.
Wtorek, 14. 12. — „Festival Mody” — godz. 20-ta.

Dwa obliza zimy...

Nadchodząca zima nęci urokami białych harców. Gonitwy po lodzie i wspaniałe zjazdki! Kuligi, skiringi i narty-bridże? A potem karnawał! Przecież! Dancinigi, zabawy, tańce, muzyka. A dalej? — znów narty, tańce — oto uciechy zimy. Ale... jest i drugie obliza mroźnej zimy. Woda w misce zamarła nawet w odległym od okna kącie izby. Kto ma buty może wyjść i na mróz, reszta siedzi w budzie czy baraku i jak może zatyka resztki okien. Ale ktoś wyjść przecie musi — nie na dancinigi, ani narty — trochę, trochę choćby jakiegokolwiek pracy! Dzieci jeść coś przecie muszą!

Wraca. Słychać stuk otrzępywanych ze śniegu butów — a tu w izbie w sercach i serduszkach nadzieja, nadzieja co za gardło chwytła! Wchodzi ojciec — kilka gałązek upada ze stukiem na podłogę. Zdobył tylko tyle. Chwilę chociaż ciepłej będzie. Ukradł czy pożyczyl? — nikt z Was nie zapyta. A innym razem gdy z niczym powrócił? Siada w kącie i myśli. Nikt nie pyta. Nikt nie odpowiada. A on? modli się czy przeklina? Nikt z Was nie odpowie.

Zbiórkę zbędnej odzieży i obuwia na rzecz biednych przeprowadza na terenie naszego miasta hufiec męski harcerzy i to w dniach 13 14 i 15 grudnia br.

Harcerze proszą gorąco społeczeństwo o przygotowanie na czas zbiórki zbędnej odzieży, którą harcerze odbiorą sami.

Z życia błękitnych weteranów

Powstała na terenie m. Torunia placówka Stow. Weteranów b. Armii Polskiej we Francji rozwija ożywioną działalność.

Odbyte w dniu 11 bm. w domu Z. K. P. zebranie miesięczne placówki przy licznej frekwencji b. żołnierzy Błękitnej Armii, po wyczerpaniu interesującego porządku obrad z referatem kol. kpt. Zielińskiego p. t. „Rola błękitnego weterana w dobie obecnej” na czele, zakończyło się uchwaleniem wystosowania wezwań do tych kolegów, którzy jeszcze nie rozumieją potrzeby zrzeszania się, ażeby wstąpił w szeregi Stowarzyszenia Weteranów b. Armii Polskiej we Francji, tak dla kontynuowania pracy społecznej w odzyskanej za cenę krwi i trudów wojennych Ojczyźnie, jak i we własnym interesie.

Zgłoszenia na członków Stowarzyszenia przyjmuje sekretarz A. Kuczyński, Toruń, ul. Bydgoska 104 od g. 15—17 codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

Flirt z X Muzą
„STAWKA O ŻYCIU” — KINO ŚWIŁ

Treścią powyższego filmu to historia tajemniczej zbrodni, której ślady prowadzą do krańcowo różnych środowisk jak luksusowa willa adwokata, kulisy nocnego lokalu, atelier filmowe itp. Akcja rozwija się b. logicznie. Reżyser umiejętnie przerobił znaną powieść Oskara Jansena podając sensację w dobrym ujęciu, gdzie przeżycia bohaterów są przeżyciami żywych ludzi. Film zaciekawia specjalnie treścią sensacyjną, która przy końcu nabiera żywego tempa i następuje rozwikłanie intrygi. Gra aktorów Kitty Jantzen, Karla Diella i świętego komika Theo Lingena na dobrym poziomie artystycznym. Film cieszy się dużym powodzeniem, na co w zupełności zasługują.
W nadprogramie kreskówka kolorowa i bigodnik Pata.

Czołowi komuniści polscy aresztowani w Moskwie pod zarzutem marnotrawstwa i beczynności Dwóch już rozstrzelano

Do Warszawy nadeszły z Sowietów wiadomości o aresztowaniu i osadzeniu w więzieniu w Moskwie całego centralnego komitetu wykonawczego Komunistycznej Partii Polski; wszyscy aresztowani są bardzo dobrze znani w kręgach wyrotowych Warszawy.

Los wszystkich nie jest ściśle wiadomy. Zachodzi podejrzenie, że aresztowany Jan Hempel już nie żyje. Był to znany działacz spółdzielczy w Warszawie oraz przez związek wolnościowców. Posiadał on w Polsce siostrę, z którą korespondował, pisząc do niej co tydzień z Moskwy. Od pół roku siostra jego nie otrzymała od niego żadnej wiadomości.

Drugi aresztowany, Leński, którego prawdziwe nazwisko brzmi Leszczyński, jest, według ostatnich informacji, również stracony. Leszczyński był w swoim czasie aresztowany w Polsce za działalność komunistyczną w Sosnowcu. Gdy przewieziono go do Warszawy, — zbiegł on z pokoju sędziego śledczego. Dłuższy czas ukrywał się w lasach nad granicznymi, po czym zbiegł do Rosji Sowieckiej.

Wszystkim aresztowanym w Moskwie członkom centraln. komitetu Ko-

munistycznej Partii Polskiej doręczono już akt oskarżenia. Zarzuca się im przede wszystkim utrzymywanie ścisłych stosunków z trockistami, w szczególności zaś z rozstrzelanymi niedawno w Moskwie przywódcami trockistów Zinowiewem i Kamieniewem. Poza tym,

akt oskarżenia zarzuca im nieumiejętne prowadzenie akcji komunistycznej na terenie Polski, oraz marnowanie funduszy partyjnych i używanie do akcji wyrotowej ludzi nie odpowiednich, którzy brali pieniądze i nic nie robili. Rozprawa przeciwko pozostającym przy życiu kilkunastu członkom centralnego komitetu wykonawczego komunistycznej partii polskiej, odbędzie się w styczniu.

3-tonnowy wielki piec w hucie „Pokój“

W hucie „Pokój“ w Nowym Bytomiu odbyło się uroczyste poświęcenie nowego wysokiego pieca, którego budowę rozpoczęto przed 6 miesiącami. Koszt wysokiego pieca wyniósł około 2 miliony zł. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz z wojewodą śląskim A. Grażyńskim, naczelnikiem wydziału przemysłowego Rudowskim i starostą Szalińskim na czele, oraz dyrekcja huty z dyrektorem Surzyckim, a wreszcie załoga i inżynierowie. Aktu poświęcenia dokonał ks. proboszcz Szymała.

W związku z uruchomieniem nowego wielkiego pieca przyjęto do pracy 100 nowych robotników. Piec obliczony jest na produkcję 300 ton dziennie surówki, posiada wysokość 26,5 mtr., szerokość garu 4,4 mtr., 8 dysz, zamknięcie dzwonem Lange z napędem elektrycznym o mocy 115 KM, odpalacz workowy systemu „tajfun“ 3 cowpery, oraz transport surówki. — Zdjęcie przedstawia fragment z uroczystego uruchomienia wielkiego pieca.

Gdy znów zabłyśnie Gwiazda Betleemu...

Chcąc ołowiem cięży na nas nastroj kryzysowy tak odpowiadający późnojesieniem, smutnym dniom, w świadomości naszej jaśnieć zaczynają promienie Gwiazdy Betleemu, co każe zapomnieć o bólach i troskach, co wznieca w naszych sercach promienną, czystą miłość i żądę dobrych czynów. Zwróćmy się tedy sercem i myślą nie tylko ku naszym najbliższym, ale i ku tym, którzy tego serca i czynu tak bardzo potrzebują.

Zwróćmy się ku niewidomym i pomóżmy Towarzystwu Opieki nad Niewidomymi w Bydgoszczy w urzędzeniu tegorocznej „Gwiazdki“ dla tych najbardziej upośledzonych przez okrutny los braci naszych. Towarzystwo to utrzymuje w Bydgoszczy Schronisko dla Niewidomych, mieszczące się przy ul. Kołtataja 9. Znajduje w nim cichą przystań życiową 50 ociemniałych dziewcząt i mężczyzn. Wypełniają oni ubóstwo swego życia pracą w warsztatach, godziwą i zbeczną rozrywką pod stałą opieką Kuratorium. Cicho płyną ich dni z dala od wartkiego prądu życia. Bywają jednak dni, kiedy ogół przypomina sobie ten dom ufundowany miłością bliźniego i wówczas spieszą tam przyjaciele, wnosząc do życia niewidomych radośniejsze tony, rozjaśniając ich smutne, nieruchome lica... Największym z takich dni — to Wigilia Bożego Narodzenia. By uczyć ją godnie, by rozpromienić serca tych najbardziej potrzebujących, Towarzystwo Opieki nad Niewidomymi gorąco prosi wszystkich ludzi dobrej woli, by zechcieli darem swym bodaj najskromniejszym czy to w naturze, czy to w gotówce przyczynić się do tego aktu miłości chrześcijańskiej.

Za każdą ofiarę z góry serdeczne składki dzięki!

Zarząd Towarzystwa Opieki nad Niewidomymi w Bydgoszczy
ul. Kołtataja 9. tel. 11-20. P. K. O. 204.967.

„Czy turyści mają tutaj spokój?“

Za 25 tys. zł drewna opałowego na zime

Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu
w akcji pomocy zimowej bezrobotnym

W związku z akcją pomocy zimowej bezrobotnym, jaką nosią Lasy Państwowe dowiadujemy się, że dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu, podobnie jak w roku ubiegłym, przeznaczyła obecnie na cele pomocy zimowej dla bezrobotnych na terenie Pomorza większe ilości drewna opałowego.

Według obliczeń, wartość tego drewna, które zostanie wydane bezpłatnie na Pomorzu, wynosić będzie około 25.000 zł. Podział opału pomiędzy poszczegól-

ne ośrodki przeprowadzi dyrekcja Lasów Państwowych w porozumieniu z Wojewódzkim Komitetem Pomocy Bezrobotnym.

Jeśli uwzględnimy do tego akcję pomocy, jaką nosią wszyscy funkcjonariusze dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, pracujący tak w centrali jak i na terenie, będziemy mieli przykład godny naśladowania w niesieniu pomocy bezrobotnym.

Ostatnia droga śp. Edmunda Bigońskiego

W dniu wczorajszym odbył się pogrzeb zmarłego niespodziewanie w wieku 46 lat, dziennikarza bydgoskiego śp. Edmunda Bigońskiego. W smutnym obrzędzie wzięły udział nie tylko delegacje organizacyj społecznych, w których czynnie pracował, ale także liczne rzesze społeczeństwa ok. 10 tys. osób.

Zegnalni zmarłego imieniem wydawnictwa „Dziennik Bydgoski“ p. J. Teska, oraz delegat Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego poseł Urbanowski z Warszawy.

Kondukt żałobny prowadził ks. prob. Skonieczny w asyście ks. kan. Szulca i duchowieństwa.

Biała śmierć b. jeńca rosyjskiego

W nocy z piątku na sobotę zmarł w pustym polu w Ostrowitem w pow. chojnickim niejaki „Marcin“, który z niewiadomych przyczyn przebywał tej nocy poza domem i zginął na mrozie.

Zmarły był jeńcem rosyjskim z czasów wojny światowej, po ukończeniu której nie chciał wracać do swych stron i pozostał w Ostrowitem.

Świecie

Naczelnik Urzędu Skarbowego będzie przyjmował w miesiącu grudniu br. interesantów w następujących zarządach gmin: w Grupie dnia 14 bm. od godz. 10-ej. Nowem dnia 15 bm. od godz. 10-ej w Zarządzie Miejskim, Grucznie dnia 17 bm. od godz. 9-ej, Pruszczu dnia 18 bm. od godz. 9.30, Bukowcu dnia 20 bm. od godz. 10-ej i w Osju dnia 22 bm. od godz. 8.30.

— „Zielone dni“ rolników. W przeciągu grudnia odbędą się na terenie wszystkich gmin powiatu gminne zebrania rolnicze, z udziałem delegatów zarządu powiatowego P. T. R., reprezentantów nowopowstałej Świeckiej Spółdzielni Rolniczej oraz przedstawicieli władz i instytucji państwowych i samorządowych. Zebrania odbędą się w terminie następującym:

17. 12. w Nowem o godz. 9-ej w lokalu p. Mayertowej, w Bochlinie o godz. 11-ej w Świecicach, w Pieniątkowie o godz. 13-ej w lokalu szkolnym i w Czerwińsku o godz. 16-ej w lokalu szkolnym. W zebraniach powyższych powinni wziąć udział wszyscy członkowie Kolek Rolniczych z obwodów gmin oraz zaproszeni, jako goście, rolnicy, którzy podpisali deklaracje do nowopowstałej „Świeckiej Spółdzielni Rolniczej“ powinni wpłacić na miejsce zadeklarowane udziały do rąk przedstawicieli zarządu spółdzielni.

Pogódki

— Patriotyzm zarządu gminnego Pogódk. Odbyło się tu pod przewodnictwem prezesa p. Szturmowskiego zebranie Oddziału Ligi Morskiej i Kolonialnej. Omawiano sprawy rozszerzenia działalności Oddziału na wszystkie gromady gminy Pogódki i przystąpiono już do organizacji obchodu 10 lutego w Pogódkach i większych gromadach gminy. Poza tym dookończono do zarządu pp. Wilde, kierownika szkoły i osadnika Sarnowskiego. Na szczególne podkreślenie zasług opodatkowanie się nauczyciela p. Dambka oraz całego zarządu gminnego na Fundusz Obrony Morskiej w wysokości pół proc. mies. poborów na okres jednego roku. Deklarację w imieniu zarządu gminnego złożył p. sekr. gmin. Leon Szelkowski.

W imporcie pasz brać powinno udział kupiectwo polskie

Utarło się powiedzenie, że w Polsce prowadzi się odnośnie zagadnień gospodarczych podwójną politykę: słów i czynów. Polega ona na tym, iż kształtowanie się naszej rzeczywistości gospodarczej jest jaskrawym zaprzeczeniem wygłaszanych enuncjacji, przy różnych okazjach przez przedstawicieli rządu. Szczególnie liczne przykłady na poparcie słuszności zacytowanego powiedzenia można przytaczać, sięgnąwszy do problemu etatyżmu i stosunku państwa do handlu.

Ostatnie dni zaznaczyły się pod tym względem charakterystycznie. Podczas wielkiego Kongresu Kupiectwa Chrześcijańskiego w Warszawie, p. minister przemysłu i handlu Roman podniósł w swym przemówieniu rolę handlu w kształtowaniu się życia gospodarczego, stwierdzając, że bez dobrze zorganizowanego handlu nie ma zdrowej struktury ekonomicznej państwa.

Niemal bezpośrednio po Kongresie handel został zaskoczony pewnymi posunięciami rządu uderzającymi jak najostrzej w kupiectwo; posunięcia te pozostają w oczywistej sprzeczności z oświadczeniami przedstawicieli rządu złożonymi na Kongresie. Mianowicie na posiedzeniu Centralnego

Komitetu Przywozowego odbytym w dniach ostatnich, wysunięto projekt scentralizowania całego importu pasz w jednej instytucji: Państwowych Zakładach Przemysłu Zbożowego, przy jednoczesnym ograniczeniu odsprzedawców w poszczególnych okręgach gospodarczych do minimum.

W razie realizacji tego projektu za jednym zamachem eliminuje się handel z obrotów paszami, uzależniając go całkowicie od etatystycznych P. Z. P. Z. Abstrahując jednak od zagadnienia etatyżmu stwierdzić trzeba, odnośnie meritum sprawy, iż przez centralizację importu pasz, spowoduje się niewątpliwie podwyżkę cen, co nie leży przecież w zamierzeniach rządu. Dlatego też sądzić można, iż intencją, jaka towarzyszy wspomnianemu projektowi jest podtrzymanie dalszego istnienia Pezetów.

Na rynkach zagranicznych istnieje kilka rak podaży. Dlatego też nie ma wątpliwości, iż P. Z. P. Z. reflektując na większą ilość paszy przede wszystkim zwróca się do takiego źródła zaoferowania, które może dostarczyć od razu żądanej ilości paszy. Takich źródeł zakupu jest niewiele. Powoduje to brak konkurencji wśród sprzedawców, którzy w tym stanie rzeczy oddadzą P. Z.

P. Z. paszę po wyższych cenach, aniżeli w wypadku, w którym prywatni importerzy, przeprowadziliby zakup wśród drobniejszych, ale za to liczniejszych źródeł zakupu, konkurujących ze sobą cenami. Nie trudno więc przewidzieć, że w ten sposób zakupione przez P. Z. P. Z. pasze będą sprzedawane w kraju drożej, aniżeli pasze nabyte przez importerów prywatnych konkurujących ze sobą na rynku wewnętrznym.

Projekt centralizacji importu pasz przewiduje znów pojawienie się P. Z. P. Z. na widowni. Gdzież więc podziały się zapowiedzi o sprowadzeniu tej instytucji do form zwykłego handlu? Jeżeli dziś oddaje się w ręce P. Z. P. Z. cały import pasz, to jutro możemy znaleźć się wobec faktu scentralizowania w tej samej instytucji innych funkcji handlu.

Eliminowanie handlu z obrotów gospodarczych jest objawem niernormalnym, uniemożliwiającym jego dobre zorganizowanie. A przecież, jak powiedział na Kongresie p. minister Roman: „bez dobrze zorganizowanego handlu nie ma zdrowej struktury gospodarczej państwa“. Jakże więc? Co innego mówi pan minister, a co innego czynią podwładne mu reserwy!?

Nowi mistrzowie pędzla

Przed komisją egzaminacyjną toruńskiej izby rzemieślniczej zdali egzamin na mistrzów rzemiosła malarskiego pp.: Wilewski Bolesław (Działdowo), Kierszka Wincenty (Starogard) i Muszyński Franciszek (Tuchola), którym obecnie przysługuje prawo używania tytułu mistrza i kształcenie uczniów.

Programy radiowe

Poniedziałek, dnia 13 grudnia

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

8.15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”. 8.20 Gimnastyka. 8.40 Muzyka (płyty). 7.00 Dziennik poranny. 7.15 Muzyka (płyty). 8.00 Audycja dla szkół. 8.10-11.15 Przerwa. 11.15 Audycja dla szkół. „W ciszy lasów węgłowych” — pogadanka dla dzieci starszych — wygłosi inż. Piotr Bielecki. 11.40 Od warsztatu do warsztatu: Pierłki toruńskie — reportaż w opracowaniu red. Wacława Wytyka (z Torunia). 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Audycja południowa. 13.00-15.30 Przerwa (patrz programy lokalne). 15.30 Wiadomości gospodarcze. 15.45 „Z pieśnią po kraju” — audycje prowadzi Jerzy Kołaczkowski. 16.15 Orkiestra wojskowa pod dyr. Antoniego Chrapczyńskiego. 16.50 Pogadanka aktualna. 17.00 „Drapacze nieba” — pogadanka — wygłosi Zbigniew Genowicz. 17.15 Recital śpiewaczy Mariny Karłkin. 18.10 Audycja gruzińska. 18.30 Program na jutro. 18.35 Audycja dla wsi. 19.00 Audycja sztalcecka. 19.30 „Dyskutujmy”: „Jak wychować dziecko na samodzielnego człowieka?” — dyskusja zagi Joanna Kunieka. 19.50 Pogadanka aktualna. 20.00 Koncert rozrywkowy. W przerwie ok. godz. 20.45 Dzień

nik wieczorny i pogadanka aktualna. 21.40 Nowości literackie omówi Leon Piwiński. 22.00 Koncert symfoniczny. 22.50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczerznego, przegląd prasy i komunikat meteorologiczny.

ROZGŁOSZANIA POMORSKA

12.00 Dla każdego coś ładnego — płyty. W przerwie o godz. 14.00 Wiadomości z Pomorza i parę informacji. 18.10 Program na jutro. 18.15 Pogadanka aktualna. 18.25 Maurycy Moskowsku; Z obcych krajów — płyty. 18.40 Lekcja języka polskiego. 18.55 Wiadomości sportowe z Pomorza. 20.00 Utwory Nowowiejskiego w wykonaniu połączonych chórów i orkiestry symfonicznej pod dyrekcją Kompozytora. 23.00 Tańce i piosenki — płyty.

Wtorek, dnia 14 grudnia

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

8.15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”. 8.20 Gimnastyka. 8.40 Muzyka — płyty. 7.00 Dziennik poranny. 7.15 Muzyka — płyty. 8.00 Audycja dla szkół. 8.10-11.15 Przerwa. 11.15 Audycja dla szkół. „W Myszynieckiej Puszczy Kurpie sobie siedzą.” — słuchowisko w opracowaniu Henryka Ładosza. 11.40 Pieśń Roberta Schumanna — płyty. 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Audycja południowa. 13.00-15.30 Przerwa (patrz programy lokalne). 15.30 Wiadomości gospodarcze. 15.45 „Król bohater żakiem” — audycja dla dzieci starszych w opracowaniu Anny Wajdowej. 16.10 Przegląd aktualności finansowo-gospodarczych. 16.20 W muzycznym domu — audycja w wykonaniu Trii Polskiego Radia w opracowaniu Tadeusza Sygietyńskiego. 16.50 Pogadanka aktualna. 17.00 „Radio kronikar w Helsinckach” — pogadanka — wygłosi dr. Marian Stepowski. 17.15 Koncert kameralny. 17.50 „Sen zimowy zwierząt i roślin” — pogadanka — wygłosi dr. Jan Walas. 18.00 Wiadomości sportowe. 18.10 Skrzynka techniczna — red. Wacł. Frenkiel. 18.25 Program na jutro. 18.35 Audycja dla wsi. 19.00 „Nieśmiertelne książki” — IV wieczór: „Roczniki” Tacyta, aud. w opracowaniu prof. U. J. 19.30 Polska twórczość chóralna — III audycja (z Krakowa). 19.50 Pogadanka aktualna. 20.00 Koncert ku czci Stanisława Niewiadomskiego (trans-

misja z sali Polskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie). 20.45 Dziennik wieczorny. 20.55 Pogadanka aktualna. 21.00 Muzyka lekka i taneczna w wykonaniu Małej Orkiestry PK. 22.15 Ludwik van Beethoven: Koncert fortepianowy c-moll op. 37. 22.50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, przegląd prasy i komunikat meteorologiczny.

ROZGŁOSZANIA POMORSKA

11.40 Z utworów skrzypcowych Jana Sebastiana Bacha — płyty. 13.00 „Pieśnię w zimie” — pogadanka rolnicza — wygłosi Stanisław Szydłowski. 13.10 Dla każdego coś ładnego — płyty. W przerwie o godz. 14.00 Wiadomości z Pomorza i parę informacji. 18.10 Program na jutro. 18.15 Utwory na flak w wykonaniu Feliksa Tomaszewskiego. 18.35 „Skrzynka techniczna” w opracowaniu Karola Miłobędzkiego. 18.45 Stacje opieki nad matką i dzieckiem na Pomorzu — pogadanka — wygłosi dr. Wanda Bieńska. 18.55 Wiadomości sportowe z Pomorza. 23.00 Muzyka taneczna z Kawiarni „Dwór Artusa”. Gra zespół L. Theinera.

WIELKI KONKURS ZIMOWY POLSKIEGO RADIA

Ogłoszony w 50 numerze „Anteny” Wielki Konkurs Zimowy Polskiego Radia wzbudził już ogromne zainteresowanie zarówno wśród czytelników piśmie, jak i w kręgach radiosłuchaczy. Dowodem są choćby liczne listy, jakie otrzymało w ostatnich dniach Polskie Radio.

A zatem w myśl życzeń radiosłuchaczy konkurs zimowy przedstawia się w sposób następujący: Speakerów będzie tylko trzech. Są nimi Tadeusz Bocheński, Józef Opieński i Zbigniew Świętochowski. Poza tym warunki konkursu są niezmienione. Będzie on polegał więc na odgadnięciu nazwisk speakerów występujących w audycjach konkursowych. Audycje te będą nadane w identycznym brzmieniu po jednej w grudniu, styczniu i lutym. Odgadnięta kolejność speakerów należy wpisać na wydrukowanym w „Antenie” kuponie konkursowym, ważnym dla danego miesiąca, to znaczy jeśli ktoś wysłuchał audycji w grudniu należy odpowiednio nadesłać na kuponie grudniowym itp. Podkreślić należy, że odpowiedź na nie-

odpowiednim kuponie będą nieważne. Aby wziąć udział w konkursie wystarczy wysłuchać tylko jednej z audycji konkursowych.

Aby zorientować nowych słuchaczy, którzy za rejestrują się w terminie trwania konkursu i nie znają jeszcze głosów speakerów — nadane zostaną przed każdą audycją konkursową t. zw. audycja rozpoznawcza, w której speakerzy przedstawią się publiczności, zabierając głos, naturalnie w innej kolejności niż w audycji konkursowej.

Pierwsza audycja konkursowa nadana będzie przez wszystkie rozgłośnie dnia 21 bm. o godz. 20. Audycja rozpoznawcza — w niedzielę, dnia 19-go grudnia o godz. 14.

Nagrody przewidziane na konkurs zimowy są w całości publiczności, zabierając głos, naturalnie auto. Odpowiedzi należy nadsyłać najpóźniej do 22. lutego pocztą pod adresem: Polskie Radio, Warszawa, ul. Mazowiecka 5 z napisem „Wielki Konkurs Zimowy”. Odpowiedzi wypełnione nieczytelnie, względnie nie nadesłane pocztą będą nieważne.

Przed każdym wydrukowanym nazwiskiem speakera na kuponie znajduje się kratka. W kratkę tę należy wpisać cyfrę kolejności, w jakiej występował poszczególni speakerzy: nazwisko, imię i wszelkie inne dane należy wpisać starannie, aby nie było żadnych wątpliwości. Na to ostatnie trzeba zwrócić szczególną uwagę.

OBWIESZCZENIE

Uchyła się zarządzenie tut. z dnia 9. IX. br., gdyż wściekliczna u psów i kotów uznana została za wygasłą na terenie miasta Grudziądz. Grudziądz, dnia 7 grudnia 1937 r. Za Prezydenta Miasta: Wiceprezydent: (—) Michałowski.

OBWIESZCZENIE

Do akt Km. Nr. 1559/37. Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu rewiru I, Stanisław Lewicki, urzędujący w m. Grudziądzu przy ul. Budkiewicza Nr. 9, obwieszcza, że na dzień 26 stycznia 1938 r. godz. 10, został wyznaczony opis nieruchomości majątku Lisnowo karta 21, 86 i 98, będących własnością Salomona Louisa, położonego w Lisnowie pow. Grudziądz. W związku z powyższym, na zasadzie § 2 art. 668 K. P. C. wzywa się wszystkie osoby, aby przed ukończeniem opisu zgłosiły swoje prawa do pomiennej nieruchomości lub jej przynależności. Grudziądz, dnia 25 listopada 1937 r. Komornik: (—) Sł. Lewicki.

OBWIESZCZENIE

Sygnatura: III. Km. 1402/37. Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu III rewiru, Wojciech Janowski, mający kancelarię w Grudziądzu ul. Legionów Nr. 15, na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 15 grudnia 1937 r. o godz. 12-iej w Grudziądzu plac 23 Stycznia Nr. 26 w podwórzu, odbędzie się 2-ga licytacja ruchomości, należących do Leokadii Nowakowej, składających się z 1 bufetu ciemny dąb, 1 kredensu ciemny dąb z lustrem, 1 kanapy z obudowaniem czerwony plusz, 1 stołu rozsuwanego i 6 krzesel obitych, 1 bujaka, 1 maszyny do szycia, oszacowanych na łączną sumę zł. 700,—. Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym. Grudziądz, dnia 10 grudnia 1937 r. Komornik: (—) W. Janowski.

Gruźlica płuc

jest nieubłagana i obojętnie, nie robiąc różnicy dla pól. wieku i stanu podlega bardzo wielu ofiar. Przy zwalczaniu chorób płucnych, bronchity, grypy, uporozywego męzkiego Kaszlu i t. p., stosują pp. lekarze „BALSAM TRIKOLAN-AGE”, który ułatwiając wydzielenie się płwocny, usuwa kaszel, wzmacnia organizm i samopozostaje chorego, oraz powiększa wazę ciała. Do nabycia w aptekach. 8287

Na gwiazdkę

tylko Pierniki Weese'go Toruń, ul. Król. Jadwigi 20. 7757

Wycieraczki

gąbki stalowe, szpagaty, taśmy. Hurtownia Jan Kapczyński Toruń, Szeroka 35. 8360C

Futro męskie, jak nowe, 110 zł. Bydgoszcz, ul. Dworcowa 70, parter. 8549

Wiory

stalowe 1/4 kg, paczka 43 gr. Hurtownia Jan Kapczyński Toruń, Szeroka 35. 8360C

MIESZKANIA

Pokoje umeblovany, mały, przyjemny, dla pana do w, nas jęcia. Gdańsk, Stadtgraben, 17, II, lewo. 8546

POSADY

Potrzebny książkowy od dnia 1. stycznia 38 r. na godzinę dziennie, między 9-18.45. Wynagrodzenie według umowy. Oferty do dnia 18-go bm. do Adm. „Dnia Grudziądzkiego”, Grudziądz.

Kto szuka podarku gwiazdkowego Niech spieszy do Kalamajskiego

Kajtanej: Pończochy, Trykoty, Bielizna, Gorsety, Szale, Rękawiczki, Zemperki, Berety, Sorebki, Chustki do nosa, Krawaty, Szelki, Robotki i inne podarki gwiazdkowe. — — — Kredyt na asygnaty. 8401

RU'NE

Unieważniam weksel, wystawiony dnia 7 listopada 1937 r., na sumę 650 zł. na nazwisko Maria Marchlewska, dany Janowi Barborewiczowi.

CHCESZ BYC PIĘKNA? UŻYWAJ MYDŁO HALINA MAGISTRA PAŹDZIERSKIEGO ŻADAC WZĘDZIE

Parkiety

wiórkuje, cyklinuje i froteruje, watajuje okna na zimę F-a „POLSZYB” zakład czyszczenia okien parkietów. Wł. Adam Piotrowski, Gdynia, Ant. Abrahama 20, telef. 20-92.

Wykonujemy roboty stolarskie budowlane i meblowe, szybko i tanio firma „PEDAB”, Toruń, Koszarowa 15/17. 9610

Udzielam tanio korepetycji i lekcyj francuskiego, niemieckiego angielskiego i gry na fortepianie. Adamska, Toruń Sukiennicza 4. 9606C

Ogłaszanie się w naszym dzienniku oplaca się stokrotnie!

Na kogo czeka pan tutaj na mrozie? — Gdy żona moja śpiewa wychodzę za drzwi, by sąsiedzi nie przypuszczali, że ją biję...

SPRZEDAŻ

Rumy

araki, koniaki, likiery, wina poleca po cenach zniżonych Samuśki, Toruń, Warszawska 6. 8545

Nafta

silnopłomienna I litr. tylko 35 gr. Hurtownia Kapczyński, Toruń, Szeroka 35. 8220C

Najlepszym i najtańszym oświetleniem dla rowerów jest dynamo

Na dołodne spłaty poleca „E. Ekstra” Toruń, Chelmińska 4. 7905Ck

Kartofianka

Superior, 1 kg. 40 gr. Hurtownia Jan Kapczyński Toruń, Szeroka 35. 8360C

Latarki

elektryczne po najkorzystniejszych cenach poleca zakład optyczny M. Grodzki Toruń, Chelmińska 5. 7903C

Lichtarzyki

ohoinkowe pokupne i tuzin 28 groszy Hurtownia Jan Kapczyński Toruń, Szeroka 35. 8360C

Zabawki

swetry, bieliznę ciepłą, welonę, po zniżonych cenach. Czesław Deutsch, Toruń, św. Katarzyny 12, Kościuszki 9. 8485

Pudry

kremy, wody i na wazę Hurtownia Jan Kapczyński Toruń, Szeroka 35. 8360C

OGŁOSZENIA: wiersz milimetryowy na stronie I-jamowej . . . . . 0.30 zł w tekście na pierwszej stronie . . . . . 1.00 zł w tekście na drugiej i trzeciej stronie . . . . . 0.80 zł w tekście na dalszych stronach . . . . . 0.50 zł Drobne za słowo 15 gr. Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie. Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25 proc. drożej. Dla poszukujących pracy i nekrologi 25 proc. zniżki. Komunikaty 50 gr za wiersz. Za ogłoszenia komplikowane i z zastrzeż. miejsca 20 procent nadwyżki. W W. M. Gdańsku cenulki ogłoszeniowy test identyczny z cennikiem dla Polski, z tem jednak, że rachunki mogą być regulowane w guldenach gdańskich na podstawie obo- wadz Giełdy Gdańskiej i dnia poprzedzającego dzień wpłaty.

Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska: Wilhelm Grimsmann, Gdańsk, Kassabischer Markt 21, I, p. — Redaktor odpowiedzialny na Bydgoszcz: Józef Kretowicz, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 25 I. piętro, redaktor odpowiada, na Gdynię: Wiktor Mielnikowski, Gdynia, ul. Min. Kwiatkowskiego, gmach „Fagadu”. — Redaktor odpowiedzialny na Grudziądzu: Franciszek Myśliński, Grudziądz, plac 23 stycznia 10, I. Redaktor odpow na Tczew: Alojzy Kazie Tczew, Kościuszki nr. 1. Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Gryf” z odd. admiśnialm w Toruniu. Za ogłoszenia, odpowiada Administracja.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYKONSI: W ekspedycji miejscowych agencji . . . . . 2.00 zł Z odnośnieniem do domu . . . . . 2.20 zł Przez pocztę z odnośnieniem do domu . . . . . 2.40 zł Pod opaską . . . . . 4.50 zł W Gdańsku przez pocztę . . . . . 2.32 gd przez gońca . . . . . 2.00 gd W Gdańsku z odbieraniem w administracji wprost . . . . . 1.75 gd Zagranicą . . . . . 4.00 zł W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą (np. przeskody w zakładzie, strajki) Administracja nie odpowiada za niedostarczenie piśmie. Redaktor odpowiedzialny: WACŁAW WYTYKA, Toruń, al. Bydgoska 58.

OWAGI: Ogłoszenia drobne przyjmujemy wyłącznie za gotówkę. Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy na 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 50 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń miejsca dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłaconą przewidziana w cenniku 20 proc. nadwyżka. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 3-ku od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądownym ściąganiu należności rabat spada. Za terminowy druk i przepisanie miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada. Członkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.